

DEL BETÆNKNING IV

fra

EDB-SAMORDNINGSUDVALGET

om

FORVALTNINGENS KONSULENT- OG
PLANLÆGNINGSFUNKTIONER
SAMT EDB-EFTERUDDANNELSE

og om

SAMARBEJDE MELLEM DATACENTRALEN OG
KOMMUNEDATA

BETÆNKNING NR. 867

FEBRUAR 1979

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-2891-3
Stougaard Jensen/København
FI 22-73-bet.

Indholdsfortegnelse

side

I.	<u>Udvalgets virksomhed og betænkningens indhold</u>	5
1 .	Udvalgets kommissorium og sammensætning	5
2.	Udvalgets hidtidige arbejde	7
3.	Udvalgets afsluttende arbejde	8
4.	Resumé af betænkningens indhold	9
4.1	Forvaltningens konsulent- og planlægnings ekspertise samt edb-efteruddannelse	9
4.2	Samarbejdet mellem Datacentralen og Kommunedata	12
II.	<u>Forvaltningens konsulent- og planlægningsfunktioner samt edb-efteruddannelse</u>	22
1 .	Kommissoriet	22
2.	Nuværende konsulentfunktioner og edb-uddannelse	22
3.	Edb-anvendelserne og udviklingstendenser	25
4 .	Udviklingstendensernes konsekvenser for forvaltningen ..	26
5.	Konsekvenser for rådgivnings- og uddannelsesopgaverne . .	28
6.	Formål, behov og forslag til nydannelser	30
7 .	Neutrale konsulentfunktioner	34
8.	Systematiseret efteruddannelsestilbud	39
III.	<u>Samarbejdet mellem Datacentralen og Kommunedata</u>	41
1 .	Indledning	41
2 .	Eksisterende forhold	41
3.	Datacentralens og Kommunedatas redegørelser	45
4.	Udvalgets bemærkninger	46
IV.	<u>Bilag</u>	50
	Bilag 1: Edb-samordningsudvalgets skrivelse til Datacentralen og Kommunedata.	
	Bilag 2: Datacentralens redegørelse for muligheden for etablering af et tættere samarbejde centraler- ne imellem.	
	Bilag 3: Kommunedatas redegørelse for muligheden for etablering af et tættere samarbejde centra- lerne imellem.	
	Bilag 4: Økonomi.	

I. Udvalgets virksomhed og betænkningens indhold

1. Udvalgets kommissorium, og sammensætning

Udvalget vedrørende samordning af forvaltningens anvendelse af edb til administrative formål (i det følgende benævnt edb-samordningsudvalget) blev nedsat ved finansministeriets skrivelse af 28. juni 1976.

Ifølge kommissoriet er udvalgets opgaver følgende:

1. Udvalget skal fremkomme med en oversigt over den samlede investering i offentlig administrativ databehandling gennem de senere år og herunder fremdrage de områder, hvor der måtte være hel eller delvis identitet mellem de etablerede registre.
2. Udvalget skal fremskaffe oplysninger om planerne for de nærmeste års indsats med hensyn til anvendelse af edb i den offentlige sektor.
3. Udvalget skal foretage en undersøgelse af, om de nuværende organer til styring og koordinering af den offentlige administrations anvendelse af edb:
 - i tilstrækkeligt omfang giver administrationen muligheder for løsning af nye opgaver på edb-området uden unødigt dobbeltarbejde og dobbeltregistrering. Udvalget skal overveje, om der er behov for nydannelser, samt hvilke beføjelser og funktioner der bør henlægges til de styrende og koordinerende myndigheder;
 - kan sikre en hensigtsmæssig fordeling af edb-kapaciteten ud fra den forventede tekniske udvikling og udviklingen på opgavesiden. Der ønskes herunder skitseret retningslinier for, hvordan forvaltningen mest hensigtsmæssigt planlægger og gennemfører sine investeringer i edb-udstyr og andre ressourcer i de kommende år;
 - sikrer, at de personelle ressourcer udnyttes rationelt. Udvalget skal herunder overveje eventuelle forslag til forbedringer.
4. Det skal undersøges, om den nuværende struktur med konsulent- og planlægningssekspertise fortrinsvis placeret

på de offentlige edb-servicebureauer giver forvaltningen tilstrækkelige muligheder for at bestemme udviklingen af nye opgaver og leve op til det forvaltningsmæssige ansvar. Der ønskes alternative forslag til den organisatoriske placering af konsulent- og planlægningsfunktionerne.

5. Udvalgets forslag til løsninger forudsættes belyst ved overslag over de økonomiske konsekvenser.

Det forventes, at udvalgets arbejde bl.a. vil give materiale af væsentlig betydning for drøftelser om et nærmere samarbejde mellem de 2 store offentlige dataservicevirksomheder, I/S Datacentralen af 1959 og Kommunedata I/S, samt myndigheder med eget edb-udstyr.

Udvalget har ved denne delbetænkning afgivelse følgende sammensætning:

Direktør Poul Dahlgaard (formand)
 Kontorchef Jens Ulrik Dalgaard, administrationsdepartementet
 Fuldmægtig Hans K. Nielsen, budgetdepartementet
 Afdelingschef Poul Jensen, Danmarks Statistik
 Afdelingschef Jens Jørn Nielsen, Kommunernes Landsforening
 Afdelingschef Svend Gravesen, rigsrevisionen
 Vicedirektør Arne Lund, Københavns Kommune
 Kontorchef Otto Larsen, Amtsrådsforeningen
 Teknisk direktør Helge Schierup, Frederiksberg Kommune
 Kontorchef Svend Renstrup, indenrigsministeriet
 Vicedirektør Niels Lauesen, skattedepartementet.

Ved udarbejdelsen af denne delbetænkning har sekretariatet bestået af

Chefkonsulent Klaus Ulrik Rasmussen og
 Fuldmægtig Bent Rasmussen.

Udvalgets hidtidige arbejde

Edb-samordningsudvalget påbegyndte sit arbejde 16. august 1976 og har holdt 20 møder. Under arbejdet har der været nedsat en række underudvalg.

Udvalget har afgivet 3 delbetænkninger.

- Delbetænkning om personregistre (nr. 784/nov. 1976)
- Delbetænkning II om styrelsen af statslige og fælles-kommunale registersystemer (nr. 808/maj 1977;
- Delbetænkning III om personregistrering (nr. 840/marts 1978).

Baggrunden for afgivelsen af den første delbetænkning var aktuelle behov for samordning af delvis sammenfaldende planer for personregistre i forvaltningen, navnlig for det centrale personregistersystem (CPR), det centrale skattesystem og det kommunale skat-indtægt-person-system (SIP).

For at undgå en måske unødigt opbremsning af den videre udvikling af disse systemer, blev det efter henstilling fra kommunal side besluttet, at edb-samordningsudvalget skulle afgive delbetænkning om disse registersystemer.

En delbetænkning herom forelå i november måned 1976 og indeholdt et grundlag for politisk stillingtagen til iværksættelsen af personregistersystemerne. En forhandling i januar 1977 mellem regeringen og de kommunale organisationer, København og Frederiksberg kommuner førte til, at en teknisk omlægning af CPE kunne fortsætte (CPR 78) og SIP fase 1 stilles til rådighed for kommunerne under visse betingelser vedrørende sikkerhed.

Derimod måtte iværksættelsen af SIP fase 2, som udover folkerasterdata (SIP fase 1) navnlig vedrørte skattedata, stilles i bero, og udvalget blev ved skrivelse af 14. januar 1977 anmodet om at afgive delbetænkning dels om styrings- og ansvarsforhold, dels om de problemer, der knytter sig til at sikre en hensigtsmæssig samordnet opbygning af det offentlige personregistrering.

I maj måned 1977 stillede udvalget i delbetænkning II en række forslag angående styrings- og ansvarsspørgsmål, herunder forslag til en samarbejdsaftale mellem stat og kommuner om registersystemerne.

Ved en politisk forhandling mellem regeringen og de kommunale organisationer, København og Frederiksberg kommuner blev dette forslag tiltrådt. Samarbejdsaftalen er indgået med virkning fra 1. januar 1973, og et edb-samordningsråd er etableret. Desuden er i administrationsdepartementet oprettet et sekretariat for rådet.

Delbetænkning III om personregistrering blev afgivet i marts 1978. I betænkningen fortsætter edb-samordningsudvalget overvejelserne fra delbetænkning I om personregistre. Udvalget fremfører endvidere en række synspunkter og forslag til videre undersøgelser med henblik på at tilvejebringe et bedre grundlag for en mere langsigtet edb-samordning.

3. Udvalgets afsluttende arbejde.

Selv om edb-samordningsudvalgets hidtidige arbejde i vid udstrækning har været bestemt af aktuelle problemstillinger, er det udvalgets opfattelse, at det oprindelige kommissorium er tilstrækkeligt behandlet med de betænkninger, der er afgivet, bortset fra de spørgsmål denne delbetænkning omhandler, det vil sige

- forslag om forvaltningens konsulent- og planlægningsfunktioner, jf. kommissoriets pkt. 4, samt
- belysning af behovet for et nærmere samarbejde mellem DC og KMD, jf. kommissoriets afsnit herom.

Udvalget blev som nævnt nedsat i august måned 1976, og siden udvalgets nedsættelse er en række dengang uklare forudsætninger for forvaltningens edb-registeranvendelse blevet nærmere præciseret. Således er lov om offentlige myndigheders registre vedtaget med ikrafttræden den 1. januar 1979. Efter loven er godkendelsesbeføjelsen for oprettelse

af statslige registre henlagt til vedkommende minister efter forhandling med finansministeren, som desuden skal godkende fælleskommunale personregistre. Endvidere har indenrigsministeriet og finansministeriet udstedt cirkulærer om sikkerhedsforanstaltninger m.v. for SIP fase 1 og forsikringsændringssystemet.

Desuden er i perioden oprettet en række nye edb-samordningsorganer. Der er, som nævnt, indgået en samarbejdsaftale mellem staten og de kommunale foreninger, København og Frederiksberg kommuner. I henhold til denne aftale er oprettet et edb-samordningsråd. Endvidere skal der i medfør af denne aftale oprettes samordningsudvalg, der skal tage sig af samordningsproblemerne inden for en række afgrænsede opgaveområder. På nuværende tidspunkt er oprettet udvalg for det sociale område, skatteområdet og folkeregistreringsområdet. Yderligere er staten nu repræsenteret i det edb-samarbejdsudvalg, der er oprettet mellem Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og Kommunedata. Kommunedata har endvidere anmodet staten om at lade sig repræsentere i de brugerkomiteer, som blev oprettet i efteråret 1978 under Kommunedata, og statslige repræsentanter deltager i 10 af de 11 etablerede brugerkomiteer.

Det må også nævnes, at administrationsdepartementets opgaver med hensyn til samordning inden for statens område er blevet præciseret, jf. delbetænkning II.

På denne baggrund findes det ikke påkrævet, at udvalget behandler flere af de i kommissoriet nævnte edb-samordningsspørgsmål, og udvalget betragter med denne betænkning sit arbejde som afsluttet.

4. Resumé af betænkningens indhold

4.1 Forvaltningens konsulent- og planlægningsekspertise samt edb-efteruddannelse

- a. I kapitel II har¹ udvalget nærmere overvejet kommissoriets spørgsmål "om den nuværende struktur med konsulent- og planlægningsekspertisen fortrinsvis placeret på de of-

fentlige edb-servicebureauer giver forvaltningen tilstrækkelige muligheder for at leve op til det forvaltningsmæssige ansvar".

Udvalget har navnlig koncentreret overvejelserne om spørgsmål vedrørende konsulentekspertisen og har inddraget overvejelser om forvaltningens aktiviteter i forbindelse med edb-efteruddannelse, idet denne uddannelse til en vis grad kan anskues som alternativ til konsulentbistand.

b. Konsulent- og planlægningsfunktioner

Udvalget peger i en analyse af forskellige udviklingstendenser på, at edb-anvendelse i højere grad vil få betydning for institutionernes samlede virksomhed, og at spørgsmålet om institutionernes ansvar derved bliver mere aktuelt. Organisations- og forvaltningsspørgsmål får også forøget betydning.

Det er udvalgets vurdering, at behovet for centralt organiserede konsulent- og planlægningsfunktioner (inkl. Datacentralen og Kommunedata) fortsat vil være stigende inden for en 5-årig tidshorisont. Dette vil være tilfældet, selv om forvaltningens indsats vedrørende efteruddannelse styrkes, bl.a. som følge af tendenserne i retning af anvendelse af decentralt placeret udstyr.

Udvalget finder, at tiden ikke er inde til at foreslå dyberegående ændringer i den nuværende struktur med en betydelig koncentration af konsulent- og planlægningsekspertise på Datacentralen og Kommunedata.

Derimod er overvejet, om den videre udbygning af de centralt organiserede konsulentfunktioner fortsat alene skal ske på Datacentralen og Kommunedata.

Udvalget peger på, at opgaveudviklingen indebærer, at en effektiv konsulentbistand ofte vil forudsætte indgående kendskab til forvaltningens opbygning og arbejdsmåde. Når der er tale om de enkelte opgaver, vil der i mange tilfælde

kunne argumenteres for anvendelse af "neutrale" konsulenter med holdepunkt i selve forvaltningen, frem for anvendelse alene af Datacentralens og Kommunedatas konsulenter, for hvem hensyn til centralernes principper for opgaveløsning og drift spiller nogen rolle. Ofte er der tale om, at det er disse centralers løsningsforslag, som skal vurderes.

Udvalget mener, at institutionerne og forvaltningen som helhed kan have gavn af, at der - navnlig i de helt indledende faser i et edb-systems tilblivelse - er mulighed for at anvende en konsulentfunktion placeret i selve forvaltningen.

Udover opgaver for enkeltinstitutioner vil en række myndigheder med kontrol- eller styringsbeføjelser i en række situationer have behov for at anvende en konsulentfunktion som foreslået.

Udvalget peger på en række forhold, som har betydning for konsulentfunktionens etablering. Bl.a. fremføres, at kommunernes behov for konsulentbistand i vidt omfang må antages at kunne blive tilgodeset inden for rammerne af den nuværende struktur. En ny konsulentfunktion må derfor navnlig dække statsinstitutionernes behov, men det må ikke udelukkes, at kommuner også kan anvende konsulentfunktionen.

Da konsulentfunktionen således navnlig skal dække statsinstitutionernes område, foreslår udvalget, at den etableres ved en udbygning af administrationsdepartementet. Udvalget mener, at administrationsdepartementet må foreslå bestemte retningslinier, herunder størrelse for konsulentfunktionen.

c. Edb-efteruddannelsen

Den uddannelsesindsats, der er medtaget, modsvarer rådgivningsfunktionerne og omfatter problemområderne valg, ledelse, styring og gennemførelse af edb-projekter. Der er således ikke medtaget eksempelvis den edb-undervisning, der gives på Dansk Kommunalkursus, Forvaltningshøjskolens moduluddannelser og tilsvarende.

De vigtigste offentlige kursusudbydere er Danmarks Forvaltningshøjskole, Den kommunale Højskole, Datacentralen og Kommunedata. Koordineringen mellem disse er svag, og der foreligger ingen samlet plan for udbygningen af uddannelserne. Ved tilrettelæggelsen af et nærmere samarbejde omkring kursusudviklingen kan opnås en bedre ressourceudnyttelse, kvalitetsforøgelse og et samlet overblik over kursusudbud og -efterspørgsel.

Udvalget foreslår, at der etableres et edb-kursus-udvalg, hvori hovedinteressenterne repræsenteres, det vil sige Forvaltningshøjskolen, Den kommunale Højskole, Datacentralen, Kommunedata, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og administrationsdepartementet.

Udvalgets opgave skal være at koordinere og også selv forestå kursusudvikling vedrørende det efteruddannelsesstilbud, som blev skitseret foran. Udvalget skal endvidere løbende følge kursusudbud og efterspørgsel og på det grundlag stille forslag til interessenterne med henblik på regulering af kursusudbud, bl.a. for at sikre en optimal udnyttelse af uddannelseskapaciteten.

Det foreslås, at udvalget og dets sekretariat organisatorisk etableres under administrationsdepartementet.

4.2 Samarbejdet mellem Datacentralen og Kommunedata

Drøftelserne om et nærmere samarbejde mellem I/S Datacentralen af 1959 og Kommunedata I/S - jf. kapitel III - har resulteret i følgende særudtalelser:

Repræsentanterne for statsskattedirektoratet, Danmarks Statistik, indenrigsministeriet, Rigsrevisioner., budgetdepartementet: og administrationsdepartementet vurderer problemerne vedrørende samarbejdet mellem Datacentralen og Kommunedata således:

1. I statsrevisorernes beretning for 13/74 anføres at:
"Centraliseringen af hovedparten af den administrative databehandling indenfor den offentlige sektor på 2 institutioner, Datacentralen og Kommunedata ikke synes at give tilstrækkelige garantier for en rationel udnyttelse af den samlede edb-kapacitet i stat og kommuner. Der savnes en overordnet styring af funktionerne med henblik på undgåelse af dobbelt-administration og spild af ressourcer".
2. Efter Kommunedatas etablering i 1972 har spørgsmålet om fusion mellem Datacentralen og Kommunedata da også været rejst i de respektive bestyrelser. Spørgsmålets behandling blev imidlertid fra statens side sat i bero, som følge af nedsættelsen af edb-samordningsudvalget i 1976.

Efter oprettelsen af edb-samordningsrådet står man nu overfor en stillingtagen til hvilke fordele, der kan opnås ved et tættere samarbejde mellem Datacentralen og Kommunedata for så vidt angår udnyttelsen af fælles ressourcer samt tekniske og kommercielle forhold (i det følgende betegnet samordning af interne forhold), og hvilken løsning der vil være hensigtsmæssig ved etablering af et sådant tættere samarbejde.

Indledningsvis skal det fremhæves, at en samordning af interne forhold på de to centraler ikke vil kunne indpasses i edb-samordningsrådets virksomhed på en hensigtsmæssig måde. Den samarbejdsaftale, som ligger til grund for rådets etablering, sigter først og fremmest mod en koordinering af de forvaltningsorienterede aspekter af det offentliges edb-anven-

deise, og giver ikke rådet direkte indflydelse på de interne beslutningsprocesser på Datacentralen og i Kommunedata. Dette afspejles også i rådets sammensætning.

Datacentralens og Kommunedatas samlede omsætning svarer til en andel på ca. 53% af den offentlige sektors edb-opgaver. Selv om der således i betydeligt omfang løses opgaver udenfor de to centraler, medfører de på centralerne placerede opgaver og aktiviteter på grund af deres fælles træk et forholdsvis større behov for samordning, end opgaver som f.eks. postgirosystemet og DSB's pladsreserveringssystem.

3. Repræsentanterne har konstateret, at centralerne som følge af deres status som selvstændige virksomheder hidtil i almindelighed har disponeret uafhængigt af hinanden, hvilket bl.a. er kommet til udtryk på følgende områder:

- De to centralers maskinanskaffelser sker uden hensyntagen til mulighederne for fælles udnyttelse af de samlede maskinressourcer, og der tilstræbes ikke en fælles optræden overfor maskinleverandørerne.
- De to centraler har bevæget sig i forskellig retning hvad angår anvendelse af telestyreprogrammel og dermed også hvad angår opbygningen af telesystemer.
- De to centraler anvender forskellige programmeringssprog, dokumentationssystemer m.v.
- I tilfælde af ressourcemangel søger centralerne bistand ude fra i stedet for at søge den hos hinanden, selv om der eksisterer en samarbejdsaftale.
- De to centraler planlægger omfattende anlægsaktiviteter i bl.a. Københavnsområdet, uden at det

har været gennemarbejdet, om man gennem en samordning kunne opnå besparelser.

- De to centralers forberedelser med henblik på anvendelse af edb indenfor nye områder sker uden koordinering, således at de første og væsentlige planopstillinger og beslutninger foretages uden sammenhæng.

Man finder bl.a. på denne baggrund, at der kan opnås fordele ved en koordinering af centralernes interne forhold.

Centralernes forskellige valg af driftsfilosofier, programmeringssprog, dokumentationssystemer m.v. begrænser såvel de nuværende som de fremtidige samarbejdsmuligheder på en række væsentlige områder.

4. For så vidt angår opbygningen af brugersystemerne, er der i tidens løb udviklet systemer med mere eller mindre sammenfaldende funktioner på Datacentralen og Kommunedata bl.a. med deraf følgende dobbeltarbejde.

Der tænkes her bl.a. på fællessystemer som skattesystemerne, hvor staten og kommunerne udnytter et fælles datagrundlag, eller på opgaver af beslægtet karakter, som f.eks. lønopgaverne.

For så vidt angår driftsafviklingen af statslige og kommunale fællessystemer har der i tidens løb vist sig vanskeligheder f.eks. på skatteområdet i forbindelse med dataudvekslingen mellem de to centraler, hvilket har forårsaget et ikke ubetydeligt ressource-spild.

En forbedring af disse forhold omkring opbygningen og driften af de eksisterende statslige og kommunale fællessystemer vil, ud over det arbejde der finder sted i samordningsrådets regie, kræve en samordning af een-

tralernes interne forhold.

Den tekniske udvikling åbner mulighed for at imødekomme de lokale myndigheders ønske om større indflydelse på udformning og drift af edb-systemerne gennem en spredning af edb-behandlingen. Som følge heraf må der forventes en betydelig omlægning af de eksisterende edb-opgaver i de kommende år. Hvis denne omlægning skal resultere i et hensigtsmæssigt samspil mellem lokale og centrale systemer uden unødvendige dobbeltregistreringer af data og gennemføres med en rimelig økonomi totalt set, nødvendiggør det ligeledes en effektiv samordning af de centrale fællessystemer og interne forhold på de to centraler.

Yderligere må det fremhæves, at en række fremtidige fællesanvendelser af edb kan forventes, eksempelvis på områderne tekstbehandling, tekstsøgning, journalisering m.v.

En koordinering af centralernes interne forhold forudsætter ikke nødvendigvis, at der skal udvikles eet fælles system indenfor det enkelte opgaveområde, men det vil bl.a. være muligt at udvikle fælles systemdele, ligesom personale på de to centraler med speciel viden på opgaveområderne kan udnyttes bedre. Eksempler på opgaveområder, hvor en sådan fællesudnyttelse kan finde sted, er regnskabs- og lønområdet.

5. Repræsentanterne har været opmærksomme på de synspunkter, der er fremført af udvalgets øvrige medlemmer og vil sammenfatte argumenterne for en videregående samordning af Datacentralens og Kominunedatas aktiviteter således:

For det første må undgås udførelse af yderligere dobbeltarbejde og etablering af overlappende edb-funktioner.

For det andet vil den forestående omlægning i retning

af decentralisering af databehandlingen kræve ressourcer, der er knaphed på, hvorfor en fælles disponering vil være fordelagtig. Desuden vil decentraliseringen gribe afgørende ind i videreudviklingen af de opgaver, der i dag findes på Datacentralen og Kommunedata, og eksistensen af de to centraler som autonome enheder vil vanskeliggøre denne omlægning og dermed i sig selv virke hæmmende for decentraliseringen.

En koordinering af centralernes interne forhold kan efter en årrække føre til betydelige besparelser i forhold til en fortsættelse af de nuværende samarbejdsforhold mellem centralerne. Det skal i den forbindelse fremhæves, at besparelserne vil fremkomme over en årrække, idet harmonisering af de to centralers forhold må finde sted i takt med de ændringer, der skal gennemføres som følge af den almindelige udvikling.

6. Repræsentanternes kan tilslutte sig statsrevisorernes betragtning om, at de nuværende forhold ikke synes at give tilstrækkelige garantier for en rationel udnyttelse af den samlede edb-kapacitet i stat og kommuner.

Det er opfattelsen, at samarbejdsaftaler, ERFA-gruppearbejde eller anden erfaringsudveksling de to centraler imellem ikke vil kunne sikre den nødvendige koordinering.

Det er derfor repræsentanternes opfattelse, at en forudsætning for at opnå fordelene ved en samordning af Datacentralens og Kommunedatas virksomhed er, at der etableres et organ med besluttende kompetence hvad angår de dispositioner, der har betydning for en samlet hensigtsmæssig udnyttelse af ressourcerne, herunder den for brugerne mest hensigtsmæssige videreudvikling af det offentliges edb-anvendelse.

- b. Kommunernes Landsforenings, Amtsrådsforeningens og Frederiksberg kommunes repræsentanter finder, at der i den foreliggende betænkning om samarbejdet mellem DC og KMD er fremdraget, dels nogle områder, som det af finansministeren nedsatte edb-samordningsråd, bør være opmærksom på i sit arbejde, dels nogle områder hvor det vil være rimeligt at henstille til de to centraler at intensivere samarbejdet.

Der er derimod ikke ved den foreliggende redegørelse tilvejebragt grundlag for mere vidtrækkende konklusioner eller beslutninger. Hertil er en række af de betragtninger, der er gjort gældende i redegørelsen for mangelfulde.

Der kan således nok være enighed om at søge at harmonisere beslægtede opgaveløsninger i statsligt og kommunalt regie. Det er imidlertid vigtigt her at være opmærksom på, at opgaver ofte kun er stærkt beslægtede ved en umiddelbar betragtning. Økonomiopgaverne udgør et eksempel herpå. Hertil kommer, at fællesløsninger, der skal tilgodese en række forskelligartede institutioners fællesfunktioner - f.eks. økonomifunktioner - i en række henseender bliver utilfredsstillende og mindre hensigtsmæssige som administrative hjælpemidler. Til illustration heraf kan nævnes, at der i øjeblikket foregår overvejelser om blandt andet udskillelse af særlige lønsystemer. Baggrunden herfor er netop, at de besparelser, som for en umiddelbar betragtning fremkommer gennem fællesløsninger, ved en nærmere analyse kan vise sig at blive mere end modsvaret af de administrative ulemper, der følger af, at ét standard-system skal anvendes i administrative strukturer og miljøer af stor forskellighed.

Der kan utvivlsomt også være absolut enighed om at nedbringe uønsket dobbeltlagring og uønsket opgavemæssigt overlap. Det forekommer dog i denne forbindelse nødvendigt at gøre opmærksom på, at dobbeltlagring af data i sig selv kan være både teknisk og økonomisk fordelagtigt i en række situationer. Og selv hvor dette ikke er tilfældet, må man være opmærksom på, at de omkostninger, man pådrager sig for at nedbringe dobbeltlagring - f.eks. i

form af omkostninger til koordineringsbestræbelser - ofte vil overstige de gevinster, der følger af en nedbringelse af dobbeltlagring.

Det er således opfattelsen hos repræsentanterne for Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og Frederiksberg kommune, at redegørelsen lider af, at mange af de anførte betragtninger og vurderinger ikke er afbalancerede, og at deres holdbarhed kun i ringe grad er efterprøvede.

Disse repræsentanter mener således heller ikke, at der på nogen måde er et blot nogenlunde rimeligt grundlag for de statslige repræsentanters konklusioner. Præmisserne for disse konklusioner udviser, således som de er anført i redegørelsen, en grundlæggende mangel på forståelse for den vidt forskellige drifts- og servicesituation, som kendetegner de to centraler. Mens Datacentralen som hovedregel har én kunde pr. system, kendetegner det Kommunedatasituation, at man har en lang række kunder - op til 275 - på samme system - af vidt forskellig størrelse og med forskellig organisatorisk struktur.

Denne forskellighed i drifts- og servicesituationen kommer naturligvis til udtryk på en række af de områder, der i betænkningen og statsrepræsentanternes særudtalelse anføres som emner for en udbygning af det eksisterende samarbejde. En forudsætning for at kunne sandsynliggøre fordelene ved en enhedsdisponering må stedse være, at de problemer, der skal betinge denne fælles disponering, udviser fælles træk. Dette gælder, hvad enten det drejer sig om valg af database- og telestyreprogrammer, valg af operativsystem, tilrettelæggelse af liniestyling i forbindelse med telesystemer, planlægning af anlægsaktiviteter eller anskaffelse af centralenheder. Den tilsvarende forudsætning må være opfyldt, såfremt man ønsker at sandsynliggøre væsentlige besparelsesmuligheder-

Ved afgivelsen af edb-samordningsudvalgets 2. delbetænkning, gav udvalgets kommunale repræsentanter udtryk for, at den i delbetænkningen skitserede samordningsaftale

forekom at være en hensigtsmæssig ramme for den fremtidige koordinering af den offentlige forvaltnings edb-anvendelse.

I det år, der er gået siden aftalens indgåelse, har arbejdet i edb-samordningsrådet især taget sigte på en konkretisering af den organisatoriske ramme for de fremtidige koordineringsbestræbelser. Der er således bl.a. taget initiativ til etablering af samordningsudvalg vedr. den sociale sektor, skattevæsenet og folkeregistreringsområdet.

Der er således tilvejebragt gode rammer til løsning af spørgsmål om den fremtidige systemudformning og opgavefordeling mellem centralerne.

For så vidt angår de problemer, der måtte eksistere af mere teknisk og driftsmæssig karakter, er der grund til at påpege, at de to centraler gennem den seneste tids etablering af erfa-grupper har demonstreret en aktiv vilje til at arbejde frem mod en videnudveksling og deraf følgende harmonisering. I denne situation forekommer det ikke hensigtsmæssigt at træffe yderligere foranstaltninger, idet det må påhvile edb-samordningsrådet at følge udviklingen og fremkomme med forslag til supplerende initiativer, såfremt de allerede tagne ikke fungerer efter hensigten.

Kommunernes Landsforenings, Amtsrådsforeningens og Frederiksberg kommunes repræsentanter er enig i det ønskelige i, at der indgås en samarbejdsaftale mellem de to centraler om den interne medarbejderuddannelse.

- c. Københavns kommune har i udbygningen af sin EDB-central stedse lagt vægt på at følge de 2 store EDE-centralers maskinpolitik m.v., hvorved kommunen er i stand til at benytte landsdækkende fællessystemer.

Denne politik forventes fortsat.

Københavns kommune finder ikke, at det gennem udvalgsar-

bejdet er godtgjort i tilstrækkelig grad, at anvendelsen af ensartet maskinudstyr, styringssystemer og dokumentationsstandards vil kunne medføre sådanne besparelser, at dette i sig selv kan begrunde oprettelsen af et overordnet besluttende organ for de 2 EDB-centraler, endsige fusion.

Københavns kommune finder det imidlertid ønskeligt, at de 2 centraler udvider deres igangværende tekniske samarbejde med henblik på mere konkret at kunne dokumentere overfor de 2 bestyrelser på hvilke områder, en harmonisering vil være økonomisk fordelagtig.

Skulle sådanne undersøgelser herefter resultere i uenighed mellem de 2 bestyrelser, må denne uenighed kunne afgøres af en frivillig art opmandsinstitution.

Københavns kommune skal i øvrigt pege på, at de 2 centraler - trods alt - kun dækker ca. 53% af den offentlige samlede edb-anvendelse. En tilsvarende undersøgelse af det resterende område findes derfor ønskelig.

Spørgsmålet om den fremtidige systemudformning og opgavefordeling mellem centralerne forudsættes løst i forbindelse med samordningsrådets arbejde med samordningen af de relevante edb-systemer.

Københavns kommune finder endelig, at det påtænkte samarbejde vedrørende undervisning af EDB-centralernes medarbejdere vil være af værdi, og henstiller, at denne undervisning udvides med tilbud for alle edb-medarbejdere i offentlig virksomhed.

København, den 27. februar 1979

Poul Dahlgaard (formand)	Arne Lund	Otto Larsen
	Jens Jørn Nielsen	_____
Jens Ulrik Dalgaard	Hans K. Nielsen	Klaus Ulrik Rasmussen
Svend Gravesen	Svend Renstrup	Bent Rasmussen
Poul Jensen	Helge Schierup	
Niels Lauesen		

II. Forvaltningens konsulent- og planlægningsfunktioner samt edb-efteruddannelse.

1. Kommissoriet

Af edb-samordningsudvalgets kommissorium fremgår: "det skal undersøges om den nuværende struktur med konsulent- og planlægningsekspertise fortrinsvis placeret på de offentlige edt-servicebureauer giver forvaltninger tilstrækkelige muligheder for at bestemme udviklingen af nye opgaver og leve op til det forvaltningsmæssige ansvar. Der ønskes alternative forslag til den organisatoriske placering af konsulent- og planlægningsfunktionerne."

Begrebet konsulent- og planlægningsfunktion er vidtspændende. Konsulentfunktionen er anskuet som rådgivning navnlig med henblik på definition eller vurdering af projekter. Planlægningsfunktionen er anskuet som bistand til detaljering af et bestemt projekt.

For at afgrænse problemstillingen er det forudsat, at forvaltningen på kvalificeret måde kan varetage planlægningsfunktionen. Den varetages i dag navnlig af forvaltningens eget personale og ved ydelser fra Datacentralen og Kommunedata. Overvejelserne i det følgende vedrører derfor især konsulentfunktionen.

Da uddannelse af eget personale kan anskues som alternativ til konsulentbistand, er det fundet rimeligt også at inddrage problemstillingerne vedrørende forvaltningens edb-uddannelse i overvejelserne.

2. Nuværende konsulentfunktioner og edb-uddannelse

Konsulentfunktioner

- a. I forvaltningen udnytter et meget stort antal institutioner / den konsulent- og planlægningsbistand, som
 - 1) Betegnelse "institution" er anvendt som fællesbetegnelse for selvstændige forvaltningsenheder, det **vil sige** omfatter også kommune og amtskommune

Datacentralen og Kommunedata kan tilbyde. På Datacentralen er i dag ansat ca. 250 konsulenter og planlæggere og på Kommunedata tilsvarende antal.

Private firmaer har hidtil været anvendt i mindre omfang. Det skyldes bl.a. firmaernes manglende forudsætninger vedrørende den offentlige forvaltnings forhold, samt at institutionerne anvender Datacentralen og Kommunedata, fordi disse opfattes som offentlige institutioner, selv om centralerne er organiseret som interessentskaber.

Anvendelsen af Datacentralen og Kommunedata hænger sammen med, at det indtil for få år siden var selvfølgelig at udbygge konsulent- og planlægningsfunktionerne i tilknytning til driften af edb-anlægget. En række edb-opgaver bestod i automatisering af veldefinerede manuelle rutiner, og en økonomisk optimal løsning kunne ofte opnås gennem den sammenhæng mellem planlægning, programmering og drift, som kun servicebureauet eller edb-afdelingen, der varetog alle funktioner, kunne sikre. Koncentration af den tidligere dyre edb-kraft i Datacentralen og Kommunedata har samtidig medført en koncentration af forvaltningens "edb-eksperitise" og den rådgivning, som centralerne har kunnet tilbyde, har derfor været efterspurgt..

- b. En række navnlig større institutioner har opbygget egne edb-afdelinger. Det gælder f.eks. P & T, DSB, Danmarks Statistik, større kommuner og andre, som i eget hus har installeret egne større edb-anlæg. Også i statsskattedirektoratet, toldvæsenet og hos andre større edb-brugere. bl.a. en række kommuner, uden eget edb-anlæg, findes i dag en betydelig edb-viden.
- c. For statsforvaltningen bistår administrationsdepartementet - ofte i samarbejde med Datacentralen - institutionerne. Departementets bistand kan imidlertid skønnes til kun 2 medarbejders indsats.

I Kommunernes Landsforening findes tilsvarende en - ligeledes begrænset - konsulentfunktion.

Edb-uddannelsen

- d. Uddannelserne inden for grunduddannelserne vil ikke blive omtalt nærmere, bortset fra, at det må konstateres, at der for forvaltningen nu er mulighed for at ansætte personale med en grundig edb-viden fra edb-skoler, universiteter og højere læreranstalter.

For efter- og videreudanne Isen af forvaltningens personale er de centrale kursusudbydere Forvaltningshøjskolen, Den kommunale Højskole, Datacentralen og Kommunedata.

Der tilbydes en række kurser i orientering om edb, edb-planlægningsmetoder, edb-teknik or tilsvarende. Desuden tilbydes kurser orienteret imod specifikke edb-systemer. Kurser af disse typer udbydes enten som enkeltstående kurser eller indgår som led i fag- eller sektororienterede efteruddannelser.

- e. I begyndelsen af 70-erne blev tilrettelagt en egentlig uddannelse i systemkonstruktion på forvaltningshøjskolen, SYS-A, som blev gennemført 2 gange. Uddannelsen var af $\frac{1}{2}$ års varighed og ophørte, bl.a. fordi institutionerne var meget tilbageholdende med at frigøre ansatte i så lang tid.

Overbygningen til SYS-A - SYS-B - der er en uddannelse på i alt 20 opholdsdage, fordelt over 6 moduler, er imidlertid bevaret og i efteråret 1978 er det 9. kursus under gennemførelse. SYS-B vedrører emner som vurdering, prioritering, valg, styring og ledelse af edb-projekter.

Generelle kurser om ledelses- og styringsforhold i forbindelse med projektarbejde tilbydes af en række kursusarrangører.

3- Edb-anvendelserne og udviklingstendenser

- a. Igennem en række år er konstateret en betydelig vækst (15-20 pct. om året) i edb-anvendelserns omfang, jf. f.eks. administrationsdepartementets årlige publikationer, senest "Statens edb 1976/77 til administrative formål". Udviklingen vil fortsætte, bl.a. fordi den tekniske udvikling har åbnet op for nye muligheder for anvendelse af edb-teknikken og fordi der stadig er en række forvaltningsområder, hvor edb-anvendelse i betydeligt videre omfang end i dag vil blive aktuel.
- b. For så vidt angår selve edb-teknikken er der en udvikling i gang med billigere edb-kraft - på minidatamater og store anlæg - etablering af datatransmissionsnet, bedre og billigere terminaludstyr, bedre teknikker til lagring og fremfinding af data, mikrofilm etc. Samtidig tilbydes et større udvalg af standardprogrammer, og det bliver derved lettere selv at programmere.
- c. Som en konsekvens af udviklingen af edb-teknikken må man forvente, at der fremover bliver et betydeligt større spektrum af muligt tekniske og økonomiske løsninger at vælge imellem.

Placeringen af en række edb-funktioner lokalt i institutionerne indebærer, at grænsefladen til de øvrige administrative funktioner i institutionen forskydes (edb integreres i administrationen). Sagt med andre ord griber edb-anvendelsen mere ind i institutionernes forretningsgange og arbejdsmåder og kommer derved til at betyde mere for den enkelte institutions samlede virksomhed.

- d. Både Datacentralen og Kommunedata har i de senere år søgt at leve op til de nye krav. Bl.a. har man satset på at give sine konsulenter mere viden om forvaltnings- og organisations spørgsmål, sat sig ind i nye teknikker og i øvrigt tilbudt og gennemført en række informations- eller -behovsundersøgelser i institutioner.

På området decentral databehandling udbygger centralerne nu deres muligheden for at kunne give rådgivning og vejledning i alle forhold, herunder ved anskaffelser af minidatamater og andet edb-udstyr. Centralerne stiller ekspertise til fuld rådighed og kan indgå på brugernes vegne i tilbudsindhentning, vurdering af tilbud og kontraktforhandling med leverandør om levering og service.

Centralerne satser på at kunne tilbyde udvikling af såvel nøglefærdige systemer helt baseret på minidatamater som systemer, hvor minidatamater indgår som decentrale enheder i tilslutning til større systemer eller systemer helt baseret på centralernes eget udstyr.

Datacentralens nye aktiviteter sker efter aftale med administrationsdepartementet.

I Kommunedata anvendes betegnelsen Total-service.

- e. Også en lang række andre leverandører tilbyder institutionerne "totalløsninger", baseret på installation af såkaldte minidatamater og aftaler om såvel teknisk vedligeholdelse, som system- og programvedligeholdelse.

4. Udviklingstendensernes konsekvenser for forvaltningen

a. Overordnet synsvinkel

Ud fra en overordnet betragtning bør der fra centralt hold udstikkes retningslinier eller rammer for institutionernes virksomhed med henblik på, at edb-anvendelserne udformes afbalanceret, således at de tilgodeser de enkelte institutioners situation, behov og ønsker på en sådan måde, at edb-anvendelserne er økonomiske og rationelle ikke alene ud fra institutionssynsvinklen, men også ud fra helhedsbetragtninger.

Fra den overordnede synsvinkel skal bl.a. opnås

- at forvaltningen fortsat udnytter stordriftsfordele ved edb. I dag er de fordele, der kan opnås, mere flyttet til system- og personsiden,

- at sammenhænge mellem forskellige edb-systemer, eventuelt hos forskellige myndigheder, udnyttes, hvis der er økonomi og fornuft heri,
- at de aktuelle tekniske og økonomiske muligheder udnyttes. Teknikken er blevet billigere og mulighederne øget; der er flere tekniske- og økonomiske muligheder at vælge imellem,
- at der tages samfundspolitiske hensyn, f.eks. retssikkerhed, arbejdsmiljø, beskæftigelse.

Det er væsentligt, at edb-anvendelser i forvaltningen medvirker til at forbedre informationsgrundlaget for vurderinger af, om lovgivningen fungerer efter hensigten og til at forbedre styringsmulighederne med henblik på at øge forvaltningens effektivitet.

- b. For så vidt angår udviklingstendensernes konsekvenser for den overordnede styring må navnlig fremhæves, at begreberne økonomi og rationalitet er blevet vanskeligere at håndtere. Det skyldes dels, at edb-anvendelserne integreres i lokaladministrationen, dels at de samfundspolitiske hensyn med større styrke end tidligere må tages i betragtning ved edb-anvendelse.

Hovedmidlerne for den overordnede styring har tidligere vedrørt selve edb-kapaciteten, som vejede tungt i edb-systemernes økonomi. Nu vedrører midlerne i højere grad edb-anvendelserne, anvendelsesorienterede edb-udviklingsplaner for institutioner og større områder samt tilvejebringelse og udveksling af data.

Forholdene i dag er vel kendetegnet ved, at de centrale myndigheder endnu ikke har lagt sig fast på hvilke konkrete styringsmidler, der skal anvendes for at opnå de mål, der blev skitseret foran. Desuden må forudses, at en række mulige styringsmidler fortsat vil være under overvejelse og udvikling.

c. Institutionssynsvinkel

Når edb-anvendelserne griber mere ind i institutionernes forretningsgange og arbejdsmåder, og dermed betyder mere for institutionernes samlede virksomhed, bliver spørgsmålet om institutionernes ansvar over for edb-anvendelsen mere aktuelt. Udgangspunktet er, at den enkelte institution er ansvarlig for, at dens administration i det hele er økonomisk og rationel.

Hvis institutionerne skal have mulighed for, at leve op til derte ansvar, må edb-udviklingen i institutionerne foregå på institutionernes betingelser, men under væsentlig påvirkning og hensyntagen til overordnede helhedshensyn.

- d. For institutionerne vil der nu være andre muligheder end en rationalisering ved edb af afgrænsede enkeltopgaver. Institutionerne kan vurdere deres opgaveområder ud fra en tværorganisatorisk synsvinkel og tage stilling til, hvor edb kan være et velegnet hjælpemiddel f.eks. med henblik på opnåelse af en ønsket organisationsændring og omprioritering af opgaver.

5. Konsekvenser for rådgivnings- og uddannelsesopgaverne

a. Vigtige områder for rådgivning og uddannelse

Ud fra udviklingstendenserne kan udledes visse fællestrek af betydning for forvaltningens rådgivningsfunktion og uddannelsesfunktion.

De forhold, der er fremhævet foran, fører alle til, at der i de konkrete beslutningssituationer i institutionerne ofte vil være tale om vurdering og afvejning af mange forskellige hensyn. Der er således ud fra et teknisk-økonomisk synspunkt mange valgmuligheder, og samtidig vil beslutningerne have konsekvenser for institutionerne i en årrække. Det er endvidere nævnt, at en række samfundspolitiske hensyn kommer ind i billedet,

og at de oven fra givne rammer for institutionernes virksomhed er under ændring. Desuden er institutionerne under stærk påvirkning fra edb-centralerne og leverandørerne.

Af disse grunde er det først og fremmest selve den proces, der fører frem til en institutions valg af hvilken edb-løsning (eller edb-udviklingsplan), der skal besluttes og indføres, som har og vil få overordentlig stor betydning. I processen indgår afklaringen af sammenhængene mellem edb, organisation, arbejdsmiljø m.v.

Dernæst har selve gennemførelsen (projektledelse og styring) væsentlig betydning, også fordi der - i hvert fald for institutioner med stor edb-anvendelse - løbende må stilles spørgsmålstejn ved forudsætningsgrundlaget for selve det pågældende projekt og dets relationer til institutionens samlede edb-udviklingsplan.

b. Arten af institutionernes behov

Da institutionen er ansvarlig for, at dens administration i det hele er økonomisk og rationel, påhviler det i princippet den enkelte institution,

at undersøge opgaveområder, hvor edb kan være et velegnet hjælpemiddel,

at vurdere edb-løsningers egnethed for løsning af de administrative opgaver og alternativer til edb-anvendelse,

at prioritere blandt alternative edb-løsninger,

at vurdere økonomiske, administrative og organisatoriske konsekvenser og spørgsmål,

at vurdere uddannelsesmæssige og personalepolitiske spørgsmål,

at vurdere edb-løsninger ud fra sikkerheds- og kontrolsynspunkter.

Efter at opgaverne er defineret, vil det ofte være hensigtsmæssigt, at institutionen beskriver opgaver og edb-løsninger så detaljeret, at der fra edb-afdelingen eller et edb-bureau kan gives bindende pristilbud på opgavens løsning. Der kan være tale om pristilbud eller overslag på alternative edb-løsninger, f.eks. som grundlag for valg mellem eget edb-anlæg eller kørsel på servicebureau. Der kan også være tale om at afholde udbudsforretning mellem flere edb-bureauer eller andre leverandører.

En væsentlig opgave for institutionen er at styre projektudviklingen og indførelsen af edb-systemet i organisationen.

Efterfølgende opstår spørgsmålet om kvalificeret opsyn med drift samt at følge systemerne op med henblik på eventuel systemrevision.

Endelig kan nævnes en række enkeltstående situationer, f.eks. ved valg af edb-anlæg (f.eks. minidatamater), terminaludrustning, indkøb af materialer, rationalisering eller forbedring af edb-opgaver, som er igang.

6. Formål, behov og forslag til nydannelser

a. Formålet med rådgivning og uddannelse

Andre myndigheder kan "overtage" dele af en institutions totale ansvar ved at foreskrive, at nogle af institutionens opgaver skal løses på oestemte måder (f.eks. løn- og regnskabsopgaver) eller ved på anden måde at give regler eller rammer (f.eks. er det cirkulærefastsat for statsinstitutioner, at anskaffelse af edb-udstyr skal godkendes af finansministeriet). Hvis institutioner anvender servicebureau (f.eks. Datacentralen eller Kommunedata), vil tilsvarende en del af institutionens ansvar i praksis overgå til bureauet (f.eks. driftsansvar). Men hovedansvaret i institutionernes virksomhed er institutionernes eget.

Institutionernes adgang til rådgivning og til uddannelse af egne medarbejdere må ses som midler til at kunne leve op til dette ansvar. Både rådgivning og uddannelse skal tjene til at give institutionerne bedre grundlag for at forbedre administrationen, d.v.s. sikre, at man løser de rigtige opgaver, og at løsningen af dem sker på økonomisk og rationel måde.

b. Stigende behov

Det sanlede behov for rådgivnings- og uddannelsesfunktioner er stigende. Der ses ikke tegn på, at et mætningspunkt nås inden for en Δt tidshorisont. Denne vurdering understøttes af væksten i omfanget af edb-anvendelse og arten af den teknologiske udvikling, jf. afsnit 3-

c. Centrale konsulentfunktioner

Da uddannelse af institutionernes personale kan anskues som alternativ til konsulentbistand, må behovet for udbygning af de centralt organiserede konsulentfunktioner (inklusive Datacentralen og Kommunedata) overvejes nærmere. Der ses imidlertid på kort sigt en række grunde til, at behovet for en styrkelse af de centrale konsulentfunktioner næppe mindskes, selv om institutionernes edb-viden udbygges væsentligt. Disse grunde kan sammenfattes således, jf. afsnit 4a.

Det er økonomisk attraktivt, at forvaltningen søger at udnytte en fælles system- og programudvikling.

Centrale konsulentfunktioner har mulighed for overblik over sammenhænge mellem forskellige systemer hos forskellige myndigheder.

Centrale konsulentfunktioner har mulighed for overblik over de aktuelle tekniske og økonomiske muligheder.

- Centrale konsulentfunktioner kan formidle viden om og besidde overblik over vedtagne regler og principper for de overordnede samfundspolitiske hensyn i forbindelse med edb-anvendelse.
 - Mange institutioners behov varierer betydeligt over tiden, og også af denne grund er der fordele ved en fælles konsulentpulje.
- d. Dyberegående ændringer af den nuværende organisering af de centrale konsulentfunktioner kunne overvejes, herunder udskillelse af og eventuel sammenlægning af Datacentralens og Kommunedata's konsulent- og planlægningsfunktioner.

På det nuværende grundlag kan der imidlertid ikke drages sikre konklusioner med hensyn til de forvaltningsmæssige fordele herved. Spørgsmålet om dyberegående ændringer må tages op senere, eksempelvis når en afklaring vedrørende et tættere samarbejde mellem Datacentralen og Kommunedata er opnået.

I det følgende forudsættes derfor, at hovedparten af institutionernes rådgivningsbehov fortsat må blive tilgodeset ved Datacentralers og Kommunedata's medarbejdere. Det bemærkes, at disse funktioner er en del af centralernes idégrundlag, og da Datacentralen i praksis er styret af staten og Kommunedata af de kommunale foreninger, er en nødvendig betingelse opfyldt for at centralernes organisation og opgaver løbende tilpasses for at opfylde institutionernes behov. Centralerne har i dag et personale på tilsammen ca. 2.000 ansatte og det må skønnes, at ca. 1/4 heraf deltager i konsulent- og planlægningsfunktioner.

e. Neutrale konsulentfunktioner

Det må imidlertid overvejes, om det er hensigtsmæssigt, at udbygningen af de centrale konsulentfunktioner fortsat alene skal ske på Datacentralen og Kommunedata.

Opgaveudviklingen indebærer, at en effektiv konsulentbistand ofte **vil** forudsætte indgående kendskab til forvaltningens opbygning og arbejdsmåde. Når der er tale om de enkelte opgaver, jf. afsnit 5, vil der i mange tilfælde kunne argumenteres for anvendelse af "neutrale" konsulenter med holdepunkt i selve forvaltningen, frem for anvendelse af Datacentralens og Kommunedatas konsulenter, for hvem hensyn til centralernes principper for opgaveløsning og drift spiller nogen rolle. Ofte vil der være tale om, at det er disse centralers løsningsforslag, som skal vurderes.

Datacentralen og Kommunedata har en monopollignende stilling og der vil derfor være basis for at supplere den ekspertise, som findes på Datacentralen og Kommunedata med en central konsulentfunktion placeret i selve forvaltningen, d.v.s. løsrevet fra Datacentralen og Kommunedata.

I afsnit 7 er stillet et konkret forslag hertil.

f. Uddannelserne

Den uddannelsesindsats, der fokuseres på, modsvarer rådgivningsfunktionerne, og omfatter derfor problemområderne valg, ledelse, styring og gennemførelse af edb-projekter, jf. afsnit 5 a.

Målgruppen for uddannelses-indsatsen er for så vidt alle, der medvirker ved disse processer i institutionerne, d.v.s. både embedsmænd og politikere.

De vigtigste offentlige kursusudbydere er Danmarks Forvaltningshøjskole, Den kommunale Højskole, Datacentralen og Kommunedata. **Koordineringen** mellem disse er svag, og der foreligger ingen samlet plan for udbygningen af uddannelserne. Der er **imidlertid** en fælles interesse for en mere koordineret og fælles **kursusudviklingsindsats**, bl.a. fordi **udviklingsindsatsen**, er **ressourcekrævende**)

og fordi kursusudbud og indhold løbende må korrigeres i overensstemmelse med den dynamiske udvikling omkring edb-anvendelse.

Ved tilrettelæggelsen af et nærmere samarbejde omkring kursusudviklingen kan opnås en bedre ressourceudnyttelse, kvalitetsforøgelse og et sanlet overblik over kursusudbud og -efterspørgsel. På det grundlag stilles i afsnit 8 et konkret forslag til organisering af et systematiseret efteruddannelsestilbud.

7- Neutral konsulentfunktion

- a. Foran er med grundlag i en kvalitativ vurdering af institutionernes behov konstateret, at der er behov for at supplere den ekspertise, som findes på Latacentralen og Kommunedata med en central konsulentfunktion uden for disse centraler.

Der er flere forhold, der spiller afgørende ind på spørgsmålet om konsulentfunktionens opgaver, størrelse og organisatoriske placering, bl.a.

- sammenhængen med uddannelses-aktiviteter, information og vejledning
 - hvilke institutioner, der vil efterspørge rådgivningsbistanden
 - spørgsmålet om samme konsulent-funktion skal dække både statens og kommunernes behov
 - sammenhængen til forvaltningens sektoropdeling.
- b. Sammenhængen med uddannelses-aktiviteter, information og vejledning.

Gennem personaleuddannelse forøger institutionerne egen viden om edb, og dermed vil der ske en vis konvertering af behovet for rådgivning udefra til et behov for information og vejledning. En ny neutral konsulentfunktion kan bidrage **til**, at forvaltningens aktiviteter vedrørende uddannelse, information og vejledning løbende er i overensstemmelse med institutionernes "behov.

c. Hvilke institutioner vil efterspørge rådgivning ?

Der kan stilles spørgsmål ved, om de større edb-brugere vil kunne tilgodese rådgivningsbehovet ved eget personale samt anvendelse af konsulenter fra Datacentralen, Kommunedata eller private bureauer, således at det alene er de mindre og uerfarne edb-brugere, som vil benytte en neutral konsulentfunktion. Det må imidlertid forudses, at de større edb-brugere - f. eks. statsskattedirektoratet, toldvæsenet og større kommuner - i en række situationer vil have behov for bistand af en art, hvor en neutral konsulentfunktion vil være velegnet, f. eks. til underlægning af ændringsmuligheder for igangværende opgaver og opstilling af langtidsplaner.

Endvidere må det forventes, at henvendelse til konsulentfunktionen vedrørende større edb-områder vil komme fra myndigheder eller organisationer, som har kontrol- og styringsbeføjelser, f. eks. administrationsdepartementet, socialdepartementet og skattedepartementet, rigsrevisionen, edb-samordningsrådet, herunder også styringsudvalg, men også fra Datacentralen og Kommunedata.

Konsulentfunktionen må derfor indrettes til også at kunne tilgodese sådanne behov.

d. Særlige forhold for kommunerne.

I det foregående er staten og kommunerne anskuet under ét. Det har været naturligt af flere grunde. For det første fordi de rådgivningsbehov, der indgår i overvejelserne, tilgodeses ved rent rådgivende funktioner; der er således ikke tale om ansvarsdelegering. For det andet er edb-problemstillingerne generelle i den offentlige forvaltning.

Det må imidlertid fremhæves, at for den kommunale sektor tilbyder navnlig Kommunernes Landsforening en konsulent-tjeneste. Denne er under opbygning, og desuden må det fremhæves, at i forbindelse med den række af fælles edb-

løsninger, som. Kommunedata tilbyder, og som overordentlig mange kommuner udnytter - og det øvrige fællesskab, der er opbygget i den kommunale sektor - findes en udbygget udvalgsstruktur, hvorunder en del rådgivningsbehov kan tilgodeses.

Af disse grunde er kommunernes behov for konsulentbistand anderledes end statsinstitutionernes, og det må antages i betydeligt omfang at kunne blive tilgodeset inden for rammerne af den nuværende struktur.

En ny konsulentfunktion må derfor navnlig løse opgaver for statsinstitutioner.

- e. Socialministeriet har påpeget et behov for, at der i en konsulentfunktion sikres et tilstrækkeligt grundigt kendskab til lovregler, administrative procedurer og etablerede systemer. Dette vil kunne opnås ved en sektororganisering af konsulentfunktionen og gennem rekruttering af konsulenter fra de centrale edb-funktioner, der i dag er etableret i flere ministerier.

Behovet for opbygningen af edb-samordningsfunktioner i de enkelte ministerier er forskelligartet fra ministerium til ministerium, og der kan for statsforvaltningen endnu ikke tegnes et klart billede af en hensigtsmæssig fremtidig fordeling af rådgivnings- og planlægningsopgaverne mellem ministerierne., en ny konsulentfunktion og edb-centralerne. Igen er der her en vis sammenhæng til spørgsmålet om, i hvilket omfang ministerierne har mulighed for at give deres personale en passende edb-uddannelse.

- f. For området løn og regnskab er for statens vedkommende etableret en konsulentfunktion i forbindelse med statens regnskabsdirektorat. Denne funktion bistår institutionerne ved tilrettelæggelsen af løn- og økonomiopgaver.

g. Forslag til organisatorisk placering og opgaver for en ny konsulentfunktion

De forhold, der er omtalt foran, "understøtter synspunktet i afsnit 6.d om, at man ikke "bør træffe en endelig beslutning om den fremtidige organisering af konsulent- og planlægningsfunktionerne i forvaltningen. En ny konsulentfunktion må derfor have en forholdsvis begrænset størrelse.

Under hensyntagen til at konsulentfunktionen primært skal omfatte statens område foreslås, at konsulentfunktionen etableres ved en udbygning af administrationsdepartementet.

Konsulentfunktionen skal løse opgaver i tilknytning til institutionernes behov, behov hos sektorministerier og myndigheder med kontrol- og styringsbeføjelser og bør bidrage til, at forvaltningen videreudvikler en hensigtsmæssig uddannelse, information og vejledning.

Sammenfattende skal konsulentfunktionen kunne bistå institutionerne på grundlag af indsigt navnlig i forvaltning, lovgivning, organisation, arbejdsmiljø, personalepolitik, økonomi, rationalisering og edb-teknik ved

- gennemførelse af undersøgelser og rådgivning med henblik på vurdering, prioritering og valg af edb-systemer og -teknik
- tilrettelæggelse af grundlag for indhentning af pristilbud
- indførelse af edb-anvendelser
- systemrevisioner
- tilrettelæggelse af uddannelsesprogrammer og andre rådgivningsopgaver aftalt fra sag til sag.

h. Finansiering og institutionernes betaling

Da konsulentfunktionen væsentligst skal betjene staten foreslås i overensstemmelse hermed, at de nødvendige midler tilvejebringes via finansloven.

Det bør ikke udelukkes, at også kommuner kan få bistand fra konsulentfunktionen. I sådanne tilfælde må der nødvendigvis blive tale om betaling af bistanden, svarende til hvad der ville være tilfældet, hvis en kommune eksempelvis anvendte konsulenttjenesten i Kommunernes Landsforening.

Det foreslås derfor, at konsulentfunktionen over for eksempelvis kommuner anvender samme takster og vilkår, som gælder for konsulenttydelser fra Kommunernes Landsforening.

i. Rekruttering af personale

Opbygningen af en kvalificeret personalestab er vanskelig, bl.a. fordi en effektiv rådgivning forudsætter et erfaringsgrundlag hos konsulenterne, som kun kan opnås gennem praktisk erfaring, erfaringsudveksling med andre og uddannelse.

Det må derfor forudses, at rekrutteringen sker fra større edb-brugere i forvaltningen, departementers edb-funktioner, Datacentralen og Kommunedata, og en personaleudlånspolitik bør overvejes.

j. Samarbejde med Datacentralen og Kommunedata

Et tæt samarbejde mellem centralerne og konsulentfunktionen må forudsættes. I en række tilfælde vil det blive centralerne, som skal arbejde videre med de projekter, projektrammer eller retningslinier, som institutionerne definerer på grundlag af konsulentfunktionens rådgivning. Det må således sikres, at arbejdsdeling i enkeltprojekter aftales fra sag til sag.

k. Administrative konsekvenser

Etableringen af en konsulentfunktion som foreslået vil dække et uopfyldt behov i forvaltningen. I den nuværende situation, hvor ingen eksisterende organer har udbygget

tilstrækkelige funktioner på området, vil de direkte konsekvenser for eksisterende organer derfor være meget begrænsede, f.eks. med hensyn til opgaver og personale.

8. Systematiseret efteruddannelsestilbud

- a. Målgruppen for den efteruddannelse, som modsvarer rådgivningsfunktionen, er alle i forvaltningen, der medvirker ved valg, ledelse, styring og gennemførelse af edb-projekter, d.v.s. både embedsmænd og politikere. I afsnit 6 blev endvidere lagt vægt på, at der etableres et nærmere samarbejde i forvaltningen med henblik på koordination og udvikling.

For embedsmænd, der er ansvarlige for en institutions edb-politik eller for vigtige edb-projekter vil behovet kunne tilgodeses ved et kursustilbud som omfatter alle relevante videnområder. Hovedparten af målgruppen har imidlertid ikke behov for viden svarende hertil, men kan enten have behov for større detailviden inden for visse af de nævnte videnområder, eller behov for et mere overfladisk kendskab. Dette behov kan imødekommes ved en bred vifte af kurser, seminarer eller møderækker.

- b. I dag sker kursusplanlægning og -udvikling i tilknytning til de enkelte uddannelser eller uddannelsessteder. Et samarbejde omkring kursusudviklingen må derfor baseres på en vis organisatorisk adskillelse af udvikling fra gennemførelse.

Det foreslås, at der etableres et edb-kursus-udvalg, **hvor** hovedinteressenterne repræsenteret, det vil sige Forvaltningshøjskolen., Den kommunale Højskole, Datacentralen,

- 1) Til illustration af hvilke viden-områder, der kan blive tale om, kan henvises til forvaltningshøjskolens **SYS-B-kursus**, hvor følgende kategorier er definerede:
1. institutionens omverden, 2. opgavegrundlaget,
 - 3- udviklingsstrategi, 4. vurdering, 5- styring og
 6. igangsættelse.

Kommunedata, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og administrationsdepartementet.

Udvalgets opgave skal være at koordinere og også selv forestå kursusudvikling vedrørende det efteruddannelses tilbud, som blev skitseret foran. Udvalget skal endvidere løbende følge det samlede kursusudbud og efterspørgsel og på det grundlag stille forslag til interessenterne med henblik på regulering af kursusudbud, bl.a. for at sikre en optimal udnyttelse af uddannelseskapaciteten.

Med henvisning til organiseringen af den administrative edb-samordning mellem stat og kommuner foreslås, at udvalget organisatorisk etableres under administrationsdepartementet, hvorunder endvidere Danmarks Forvaltningshøjskole henhører.

c. Permanent sekretariat

Udvalgets hovedarbejdsopgaver er kursusudvikling. Dette har under hensyn til udviklingstendenserne karakter af en løbende forskningsopgave. Det må forudsættes, at udvalget kan tilkalde personer ude fra til deltagelse i arbejdet. Omsætningen af den viden udvalget tilegner sig til brugbart kursusmateriale stiller imidlertid krav til kontinuitet i sekretariatsfunktionen. Det foreslås derfor, at der knyttes 2 heltidsansatte til udvalgssekretariatet.

III. Samarbejdet mellem Datacentralen og Kommunedata.

1. Indledning

Ifølge udvalgets kommissorium forventes det "at udvalgets arbejde bl.a. vil give materiale af væsentlig betydning for drøftelser om et nærmere samarbejde mellem de 2 store offentlige dataservicevirksomheder, I/S Datacentralen og Kommunedata I/S, samt myndigheder med eget edb-udstyr".

I den anledning skal udvalget afgive følgende redegørelse, der primært omhandler spørgsmålet om et tættere samarbejde mellem Datacentralen og Kommunedata.

2. Eksisterende forhold

- a. Udvalget har i delbetænkning II (nr. 808/maj 1977) beskrevet Datacentralen og Kommunedata, herunder centralernes vedtægter og samarbejde med brugerne, jvf. f.eks. bilag 17-22 i delbetænkning II, hvortil henvises.

Den "omsætningsmæssige" fordeling af den offentlige forvaltnings edb-opgaver på centralerne og på andre servicebureauer eller egne anlæg fremgår af nedenstående oversigt.

	Sektor	Omsætning i mill. kr.		%
Datacentralen	Staten	225	225	27
Kommunedata	Staten	15	220	26
	Amterne	30		
	Kommunerne	175		
Andre servicebureauer eller egne anlæg	Staten	260	395	47
	Amterne	55		
	Kommunerne	80		
			840	100

Tallene i oversigten er omsætningstal fra 1976/77.

De i oversigten medtagne edb-udgifter omfatter kun udgifter i forbindelse med den offentlige sektors administrative opgaver, og indeholder ikke undervisnings- og forskningssektorens edb-udgifter.

Datacentralens og Kommunedatas andele af denne omsætning er således af samme størrelsesorden og udgør tilsammen godt halvdelen af det offentliges samlede udgifter til administrativ edb-behandling.

- b. Såvel Datacentralen og Kommunedata er etableret som interessentskaber, og forudsættes økonomisk at hvile i sig selv.

Datacentralens bestyrelse er sammensat af statslige embedsmænd samt kommunale og amtskommunale politikere, mens Kommunedatas bestyrelse er sammensat af kommunale og amtskommunale politikere.

Ressortmæssig henhører Datacentralen under finansministeriet, administrationsdepartementet, mens Kommunedata henhører under de kommunale foreninger.

- c. Ved indgåelsen af interessentskabet Datacentralen, blev der som § 12 i vedtægterne indsat en bestemmelse om, at interessenterne eller de enkelte under disse hørende institutioner og /eller forvaltningsgrene ikke måtte anskaffe elektroniske regnearbejder uden forudgående godkendelse i centralens bestyrelse.

Denne bestemmelse har for så vidt angår anskaffelsen af kommunale regnearbejder ikke været benyttet i en årrække.

- d. Opgavemæssigt udfører Datacentralen som hovedregel edb-arbejde på bestilling fra statslige myndigheder, mens Kommunedata som hovedregel arbejder med standard-systemer, der tilbydes kommunerne. Disse systemer udformes på grundlag af de kommunale organisationers og

Kommunedatas overordnede planlægningsarbejde samt udvalgsarbejde, med deltagelse af kommunale og i visse tilfælde statslige embedsmænd fra de berørte forvaltningsområder.

- e. Organisatorisk fungerer Datacentralen som en samlet enhed med central styring og med aktiviteter og opgaveløsninger som væsentligst er præget af vedligeholdelsen og driften af centrale registersystemer på centralens egne anlæg. Kildeskatteopgaven kører selvstændigt i Datacentralens Birkerød-afdeling.

Denne opbygning er til dels et resultat af Datacentralens kundestruktur.

Kommunedata udgør tilsvarende en fælles enhed med en fælles ledelse. Kommunedata er inddelt i en udviklings- og en service/driftssektor. Kommunedata varetager både fælles- (herunder landsdækkende) og individuelle opgaver for kommunerne.

Kommunedatas udviklingssektor er organiseret i et antal udviklingscentre, der hver for sig tager sig af al udvikling indenfor et bestemt opgaveområde (eksempelvis økonomiområdet på Ålborg-centralen). Service- og driftssektoren er derimod regionalt organiseret, således at driftsafviklingen af de landsdækkende opgaver udføres af hvert driftscenter for sine tilsluttende kommuner. For de personorienterede systemers vedkommende sammenkædes de regionale systemer til at være landsdækkende gennem et "Clearingssystem".

- f. Den eksisterende struktur for henholdsvis Datacentralen og Kommunedata nødvendiggør lagring af samme data i registre på såvel Datacentralen som i Kommunedatas regionale edb-centraler.

For visse statslige og kommunale fællesopgaver, navnlig indenfor skatteområdet, hvor der til dels anvendes samme data, har etableringen af opgaverne bl.a.

været præget af system- og driftstekniske forhold på henholdsvis Datacentralen og Kommunedata, og der er her etableret en vis overlappning, jf. udvalgets tidligere betænkninger.

- g. Ud over den edb-behandling, der finder sted på henholdsvis Datacentralen og Kommunedata, foretages i en række statsinstitutioner og kommuner en vis lokal databehandling.

Decentraliseringstendenserne i forvaltningen sammen med prisudviklingen på databehandlingsudstyr har i de senere år forstærket udviklingen i retning af anskaffelse af lokalt databehandlingsudstyr, og denne udvikling må forventes at fortsætte.

Såvel Datacentralen som Kommunedata har da også etableret funktioner, der kan være brugerne behjælpelig med etableringen af lokale databehandlingsfunktioner.

- h. Det eksisterende samarbejde mellem Datacentralen og Kommunedata kan beskrives således:

For det første har der siden 1965 eksisteret en samarbejdsaftale mellem centralerne, hvis indhold er et principielt udsagn om samarbejde og indbyrdes bistand i situationer, hvor der skulle være behov herfor. Aftalen er indgået mellem de daværende kommunale hulkort- og edb-centraler og Datacentralen, og har ikke været revideret siden oprettelsen. Aftalen har i praksis ingen betydning haft.

For det andet sker der en udveksling af data i forbindelse med driften af opgaver der dækker såvel statslig som kommunal forvaltning, og hvor edb-opgaveløsningen er delt mellem Datacentralen og Kommunedata. Der er her hovedsagelig tale om personregistrerings- og skatteopgaverne, idet disse opgaver er tilpasset således, at udveksling af data kan ske via magnetbånd.

For det tredje er etableret et såkaldt ERFA-gruppesam-

arbejde, d.v.s. erfaringsudveksling mellem fagspecialister, hvilket igen vil sige samarbejde omkring rene edb-tekniske spørgsmål og således ikke omkring opgavemæssige forhold.

Der eksisterer i dag ERFA-gruppesamarbejde, dels mellem Datacentralen, Kommunedata og Københavns Kommune, dels mellem Datacentralen, Kommunedata og administrationsdepartementet.

Det førstnævnte samarbejde er af ældre data, og har været inaktivt indtil for nylig. Det sidstnævnte samarbejde er etableret i samordningsudvalgets tid.

3. Datacentralens og Kommunedatas redegørelser

- a. Til brug som udgangspunkt for en mere konkret klarlægelse af på hvilke områder, der kan opnås fordele ved en tættere koordinering af Datacentralens og Kommunedatas arbejde og dispositioner, har udvalget indhentet de som bilag 2 og 3 optrykte redegørelser fra de to centraler. Centralerne har udarbejdet redegørelserne uafhængigt af hinanden. Udvalgets enslydende skrivelser til de to centraler findes optrykt som bilag 1.
- b. Af redegørelserne fremgår, at begge virksomheder er af den opfattelse, at et tættere samarbejde på en række områder vil være værdifuldt.
- c. Fra Datacentralens redegørelse kan således citeres:
"Det skønnes, at en fusion eller et udvidet samarbejde vil medføre fordele for de opgaver, hvor staten og kommunerne udnytter et fælles datagrundlag samt for de ensartede opgaver, begge parter løser uafhængigt af hinanden", samt at: "En egentlig samordning af de to centralers udviklings- og undervisningsafdelinger vil i første omgang kun medføre små eller ingen økonomiske fordele. Når en standardisering af de ovennævnte forhold har fundet sted, må der kunne forventes fordele. Indledningsvis vil dog de nedsatte ERFA-grupper kunne medføre en vis koordinering, men egentlig samordning

kræver en række beslutninger på højt plan".

- d. Kommunedata har efter aftale med udvalgets sekretariat ikke i sin redegørelse udtalt sig om samarbejdsmulighederne omkring opgaver, der behandler registre med personorienterede data samt om administrative funktioner .

Kommunedata anfører i øvrigt, at et udvidet samarbejde mellem Datacentralen og Kommunedata med fordel kan etableres gennem et direkte engagement i hinandens udviklingsaktiviteter i forbindelse med minidatamater, samt at fællesindkøb af magnetbånd m.v. er et nyttigt samarbejde, som muligvis kan udbygges yderligere.

Kommunedata anser videre styrkelse af erfaringsudvekslingen indenfor områderne materielvurdering, maskinleverandørkontrakter, dokumentation, metoder, uddannelse og fysisk sikkerhed for ønskelig.

Yderligere finder Kommunedata, at det bør undersøges, om et nærmere samarbejde vil være muligt i forbindelse med anvendelsen af konstruktionspersonale, samt i forbindelse med brugersystemer.

Specielt gør Kommunedata opmærksom på i forbindelse med omtalen af dataoverførsel mellem centralerne, "at et særligt problem vil opstå i det tilfælde, hvor Datacentralen ønsker at markedsføre on-line-systemer til kommunerne".

4. Udvalgets bemærkninger

- a. På grundlag af Datacentralens og Kommunedatas redegørelser finder man grund til at fremhæve følgende områder, inden for hvilke mulighederne for et tættere samarbejde mellem de to centraler bør gøres til genstand for nærmere overvejelser.

Brugersystemer:

Koordinering af udvikling og drift af systemer, hvori såvel stat som kommuner har interesser.

Teknik:

Koordinering af såvel vurdering og udnyttelse af maskin-komponenter som af anskaffelse og vedligeholdelse af teknisk betonedede programmer.

Undervisning:

Samarbejde omkring uddannelse af personale.

b. Brugersystemer:

I udvalgets tidligere betænkninger er konstateret, at der i dag eksisterer et vist edb-systemmæssigt overlap mellem de statslige og de fælles-kommunale systemer.

∨

Udviklingen i retning af etablering af lokale systemer indebærer en risiko for, at også disse systemer funktionsmæssigt vil overlappende de centrale systemer. Denne lokale udvikling udgør i dag en ukendt og ustyret faktor i samordningsmæssig henseende.

Som nævnt i kap. I er udvalgets forslag til en samordningsorganisation nu realiseret, bl.a. med etablering af edb-samordningsrådet som forum for informationsudvekslingen i forvaltningen om edb-samordningsrelevante spørgsmål og som organ til forhandling om disse spørgsmål.

Et væsentligt grundlag for edb-samordningsrådets virksomhed er de statslige og fælles-kommunale edb-udviklingsplaner. Koordineringen heraf er rådets vigtigste opgave.

Koordineringen af de statslige og fælleskommunale planlægningsaktiviteter må yderligere munde ud i en kravramme, der fastlægger de overordnede systemmæssige krav,

man må stille til de lokale systemer, såfremt de skal samarbejde med de centrale systemer.

Samordningen af Datacentralens og Kommunedatas aktiviteter må bl.a. sigte på at forenkle kommunikationen mellem centrale og lokale systemer. Dette vil forbedre mulighederne for, at en videre decentralisering af databehandlingen kan finde sted på hensigtsmæssig vis.

Tilbud om levering af færdige standardsystemer til lokalt brug bør indgå i den overordnede planlægning.

Den teknologiske udvikling og ønsket om øget decentralisering af databehandlingen vil på længere sigt nødvendiggøre ændringer af de nuværende edb-systemer. For at optimere forvaltningens ressourceanvendelse kan der dels blive tale om, at opgaverne i højere grad end hidtil må fordeles mellem Datacentralen og Kommunedata ud fra synspunkter om hensigtsmæssighed for forvaltningen som helhed, dels at et tættere samarbejde etableres om anvendelse af centralernes maskiner og konstruktionspersonale samt i forbindelse med brugersystemer.

c. Teknik (Maskinudstyr og programmer)

Der skal her kort anføres de områder, hvor en samordning af de tekniske funktioner på Datacentralen og Kommunedata forekommer rationel.

- Opfølgning af den løbende driftsafvikling og den forventede opgavesituation på den enkelte installation med henblik på fremstilling af maskinudstysplaner.

Denne funktion udføres i dag naturligt af Datacentralen og Kommunedata hver for sig, således at maskininstallationerne på de to centraler udvikles uden sammenhæng.

- Skift og vedligeholdelse af operativsystemprogrammel.

Forinden installeringen af operativsystemprogrammel

foretages en vurdering og afprøvning af det nye program. Ligeledes foretages en løbende vedligeholdelse af installerede operativsystemer. Dette sker i dag sideløbende på de to centraler, men kunne rimeligvis koordineres.

- Vurdering og vedligeholdelse af fremmed hjælpeprogrammel samt udvikling og vedligeholdelse af eget hjælpeprogrammel.

Disse funktioner er i ret bøj grad afhængig af det enkelte servicebureaus opgavesammensætning og driftspolitik, og kan således være vanskelige at koordinere mellem to selvstændige bureauer.

En udbygning af ERFA-samarbejdet med udveksling af idéer og erfaringer omkring hjælpeprogrammel kunne dog give den enkelte deltager inspiration til forbedring og optimering af eget hjælpeprogrammel.

d. Undervisning

Det må antages, at de fordele, der vil kunne ligge i en tættere koordinering af medarbejderuddannelsen i de to centraler, i vid udstrækning til kunne realiseres gennem en samarbejdsaftale for undervisningsområdet.

-ooOoo-

Det har ikke været muligt i udvalget at nå til enighed om hvilken vægt, der bør tillægges en samordning af de forskellige aktiviteter i de to centraler, samt i hvilket omfang og hvorledes samordningen bør gennemføres.

De divergerende opfattelser fremgår af de tre særudtalelser, der er indeholdt i kap. I, side 12.

IV. Bilag.

Bilag 1:	Edb-samordningsudvalgets skrivelse til Datacentralen og Kommunedata	51
Bilag 2:	Datacentralens redegørelse for muligheden for etablering af et tættere samarbejde centralerne imellem	52
Bilag 3:	Kommunedatas redegørelse for muligheden for etablering af et tættere samarbejde centralerne imellem.....	52
Bilag 4:	Økonomi	69

Afskrift af edb-samordningsudvalgets skrivelse af 2.
marts 1978 til Datacentralen og Kommunedata.

I samordningsudvalgets kommissorium er det pålagt udvalget at tilvejebringe "materiale af væsentlig betydning for drøftelser om et nærmere samarbejde mellem de 2 store offentlige dataservicevirksomheder, I/S Datacentralen af 1959 og Kommunedata I/S samt myndigheder med eget udstyr".

Dette spørgsmål har været genstand for en foreløbig behandling i udvalget, der ved en umiddelbar betragtning fandt det rimeligt at antage, at der på en række områder må kunne opnås betydelige fordele ved en tættere koordinering af Datacentralens og Kommunedatas arbejde og dispositioner.

Til brug som udgangspunkt for en mere konkret klarlæggelse af problemerne skal man herved anmode Datacentralen om at ville fremkomme med en redegørelse. Redegørelsen bør omfatte en beskrivelse af hidtidigt forekommende samarbejde mellem Datacentralen og Kommunedata samt en angivelse af på hvilke områder og på hvilken måde, et nærmere samarbejde efter Datacentralens opfattelse med fordel vil kunne etableres eller videreudvikles.

Man imødeser gerne en besvarelse af dette brev inden den 1. april 1978 og er i øvrigt til rådighed for drøftelse af spørgsmålene, både før og efter besvarelsen, i det omfang det ønskes.

Ligegyldende skrivelse er tilsendt Kommunedata .

På sekretariatets vegne

Jens Ulrik Dalgaard

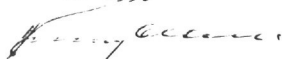

EDB-samordningsudvalget
Administrationsdepartementet
Holmens Kanal 20, 3-
1060 København K

22. november 1978

Vedlagt fremsendes som ønsket "Notat vedrørende yderligere udvikling af samarbejdet mellem Kommunedata I/S og I/S Datacentralen af 1959" Det bemærkes, at notatet ikke forud har været drøftet i bestyrelsen.

Med venlig hilsen
I/S DATACENTRALEN
af 1959

Willy Olsen

6110-4 + dw

WO/ÅK

Notat vedrørende yderligere udvikling af samarbejdet mellem Kommunedata I/S og I/S Datacentralen af 1959.

Oversigt over opgavetyper

Såvel Datacentralen som Kommunedata løser hver måned flere hundrede forskellige opgaver, hvoraf en del er af et væsentligt omfang, medens andre er små periodiske- eller engangsopgaver. Det er ikke hensigten i dette notat at gennemgå og rubricere samtlige opgaver, men alene at omtale enkelte karakteristiske opgavetyper. Af særlig interesse i forbindelse in.æ drøftelserne omkring en fusion eller et udvidet samarbejde forekommer følgende typer:

- a) Store områder med forskellig udnyttelse af et "fælles" data-grundlag fra statens og kommunernes side.
- b) Ensartede opgaver, der løses uafhængigt af hinanden af henholdsvis Datacentralen og Kommunedata.
- c) Individuelle opgaver og opgaver uden væsentlige berøringsflader mellem centralerne.

a)

Det vil være rimeligt først at pege på edb-behandlingen af kilde-skatten, som er den største fælles edb-opgave her i landet. Data-centralen løser for Statsskattedirektoratet de landsdækkende beregninger samt fører de landsdækkende skatteregistre og forsyner centrale myndigheder med informationer. Til brug for den regionale del af opgaven sendes informationer, som regel i form af magnetbånd, til Kommunedata, der derefter kører den lokale del af kildeskatten. På det seneste er et nyt led kommet til, idet Kommunedata har påbegyndt oprettelsen af egentlige regionale databaser for de enkelte centralers område. Disse baser forsynes dels lokalt dels fra Kommunedata med bl.a. kildeskatteoplysninger samt sociale oplysninger etc. Nogle kommuner har endvidere påbegyndt oprettelsen af registre, der alene dækker den enkelte kommunes område.

Stort set samme billede tegner sig for så vidt angår CPR. Datacen-

trålen kører for Sekretariatet for personregistrering det centrale CPR register samt forsyner centrale myndigheder og andre med informationer efter rekvisition fra CPR. Da CPR er et såkaldt grundregister, indgår informationer herfra i mange andre registre både i statslig og kommunalt regi. For at tilgodese dette behov specielt på det kommunale område, opretholder Kommunedata i et vist omfang et kopiregister, der ajourføres delvis på basis af informationer fra det centrale CPR, delvis på basis af indberetninger fra kommunerne. Det tilsvarende statslige behov tilgodeses ved træk direkte fra det centrale CPR.

Under den nuværende ordning foregår planlægning, programmering samt vedligeholdelse af systemerne adskilt i henholdsvis Datacentralen og Kommunedata afhængig af, hvilke brugergrupper der skal tilgodeses.

Det må antages, at en sådan ordning medfører væsentligt dobbeltarbejde og dobbeltkontrol m.m. En samlet, integreret edb-løsning på såvel kildeskatte- og CPR-området, der tilgodeser såvel statslige som kommunale behov, må anses at ville medføre væsentlige service-mæssige fordele for brugerne. Dertil kommer, at det nuværende dobbeltarbejde vil bortfalde og således medvirke til lavere planlægnings-, programmerings- og kørselsomkostninger for ordningerne. Der vil kunne peges på andre områder af nogenlunde lignende karakter, såsom dagpenge, invalide- og folkepension.

b)

Til denne gruppe kan antalsmæssigt formentlig henføres en ikke ringe del af det antal opgaver, de to centraler løser. Også her skal enkelte opgavetyper nævnes. Edb-systemerne for lønninger og pensioner i henholdsvis statsligt og kommunalt regi skal i det store og hele tilgodese løsningen af næsten identiske problemer. De variationer, der forekommer i løn- og pensionssystemerne indenfor de to forvaltningsområder, er formentlig uden større betydning for edb-systemerne. Alligevel må begge centraler opretholde medarbejdergrupper, der stort set parallelt med hinanden fortsat udbygger og vedligeholder edb-løsningerne.

På andre områder er opgaveløsningerne måske ikke helt så identiske, men de grundprincipper, der indgår i edb-løsningerne er stort set ens. Nævnes kan således budget- og regnskabssystemer, registersystemer, tidsdelingssystemer, (APL - DTS - TSO), tekniske beregninger etc. På disse og andre områder indgår i edb-løsningen såvel system- som programmeringselementer, der må være udviklet stort set parallelt af de to centraler og altså udtryk for et dobbeltarbejde, der totalt set har medført meromkostninger.

c)

Begge centraler har en række opgaver af denne karakter. For Kommunedatas vedkommende kan således nævnes systemerne for forbrugsafgifter (el, vand, gas etc.) og biblioteksdata etc. For Datacentralens vedkommende kan nævnes opgaver for bl.a. forsvaret, toldvæsenet og landbrugsministeriet m.fl. Det må antages, at der fortsat vil blive etableret individuelle edb-løsninger på områder, der ikke er integreret mellem staten og kommunerne eller mellem forskellige forvaltningsområder indbyrdes.

Herudover må det påregnes, at de standardløsninger, begge centraler bestræber sig på at få størst mulig brugertilslutning til, ikke alle steder kan accepteres uden individuelle tilpasninger. Dette vil være tilfældet for så vidt angår den enkelte kommunes ønsker i forbindelse med de af Kommunedata tilbudte standardsystemer. Den samme situation gør sig også gældende indenfor statens områder, hvor styrelserne kan have særlige ønsker for at kunne tilslutte sig en standardløsning.

For at få fuldt udbytte af en eventuel nærmere koordinering af de to centralers samarbejde angående opgaverne, må der foretages investeringer over en årrække. Dette skyldes, at-centralernes driftsfilosofi, programmeringssprog og dokumentationssystemer er meget forskellige. Det vil således ikke altid være muligt uden en forudgående standardisering at lade et system fra den ene central producere på den anden central uden omprogrammering eller andre tilpasninger. Et samarbejde omkring fælles løsning af bestående opgaver

vil derfor først kunne gennemføres fuldt ud på det tidspunkt, hvor væsentlige ændringer i opgaven alligevel medfører omprogrammering eller en anden væsentlig teknisk omlægning.

Derimod er det sandsynligt, at der kan gennemføres en standardisering på de ovenfor nævnte områder for kommende opgavers vedkommende, såfremt centralerne forinden aftaler og indfører ensartede dokumentationssystemer og driftsfilosofi samt indfører fælles programmeringssprog, uddannelse etc. Dette indebærer imidlertid en længere overgangsperiode, hvor centralerne hver for sig i givet fald må køre med 2 forskellige systemer samtidig. I denne overgangsperiode vil der formentlig ikke kunne konstateres væsentlige økonomiske fordele. Såfremt en standardisering gennemføres, forventes opgaverne at kunne placeres valgfrit på de enkelte centraler. Indtil da må der i givet fald foretages et valg af, hvilken centrals system, der bedst varetager opgavens tarv.

På baggrund af det foran anførte, skønnes det at være nødvendigt at gennemføre analyser i centralerne dels af fordelene ved at samordne de under a) og b) anførte opgavetyper, dels af meromkostningerne ved at tilvejebringe forudsætningerne for en sådan samordning. Datacentralen er beredt til at deltage i dette arbejde.

Selv om dette heller ikke fuldt ud skulle være muligt, så centralerne fortsat måtte udvikle sig med hver sine standards, kan der dog opnås fordele ved et udbygget teknisk samarbejde mellem de to centraler, bl.a. gennem styrkelse af de nuværende ERFA-grupper. På den anden side vil en egentlig koordinering kræve fælles beslutninger, hvilket ikke kan finde sted i en ERFA-gruppe, hvorfor fordelene ved ERFA samarbejdet har sine begrænsninger.

Udviklingsafdelingens arbejdsområde

Datacentralens udviklingsafdeling beskæftiger sig i øjeblikket med følgende hovedfunktioner:

- 1) Følger udviklingen i materiel og programmel og forestår anskaffelsesprocedurerne på dette område.

- 2) Tilpasser og vedligeholder det anskaffede programmel samt udvikler i et vist omfang eget programmel.
- 3) Konstruerer og gennemfører standards og metoder med henblik på at maksimere udnyttelsen af faciliteterne.
- 4) Giver specialistbistand til de øvrige afdelinger i forbindelse med bl.a. beregning af telesystemer, tilpasning af styreprogrammel etc.

I tilfælde af en fusion mellem Kommunedata og Datacentralen eller anden form for koordinering må det påregnes, at de fleste af de tidligere nævnte opgavetyper i en årrække må køres uændret. Dette medfører stort set uændret støtte fra Kommunedata og Datacentralens udviklingsafdelinger på de ovenfor nævnte områder, så længe de pågældende opgaver ikke ændres væsentligt, og så længe man benytter forskellig driftsfilosofi og forskelligt programmel. Derimod må der for punkterne 1 og 2's vedkommende straks kunne konstateres en besparelse, idet de to centralers indsats på disse områder uden vanskeligheder må kunne integreres.

En besparelse som resultat af en koordinering af de to centralers udviklingsfunktioner vil således ikke vise sig umiddelbart, og den vil til sin tid være vanskelig at konstatere, fordi forholdene vil være ændret. Men en besparelse på dette område må forventes at være realiseret på det tidspunkt, hvor en harmonisering af de to centralers driftsmiljø har fundet sted.

Fremkomsten af ny teknologi herunder en øget anvendelse af minicomputer, enten alene eller tilkoblet et større centralanlæg, har medført, at Datacentralen for nogle år siden etablerede en politik på dette område. Kommunedata har indenfor det sidste år ligeledes gennemført en politik på området. Centralernes behandling af problemet minder i nogen grad om hinanden.

Imidlertid må det understreges, at det forekommer at være nødvendigt at gennemføre en koordinering. Herved bør det tilstræbes at opnå bl.a. valgfri tilkobling af terminalerne til et eller flere hovedan-

læg, standardløsninger på ensartede opgaver, ensartede sikkerhedsforanstaltninger, standardiseret service af såvel maskiner som programmel, fælles indkøb etc.

De ovennævnte betragtninger vil stort set også være gældende i den situation, hvor man alene beslutter sig til at gennemføre standardiseringer og tilpasninger for nye opgavers vedkommende. Man skal i en overgangsperiode på nogle år stadig vedligeholde de gamle standards og systemer, samtidig med at nye standards og systemer indføres og udbygges. Her vil som foran nævnt en fælles beslutningsproces kunne medvirke til at gennemføre effektiviseringer.

Man må sandsynligvis regne med, at problemstillingen er nogenlunde den samme, hvadenten der gennemføres en fusion, eller anden form for samordning finder sted. Set ud fra en helhedsbetragtning forekommer det dog rimeligt i det lange løb at stille imod ensartethed på disse områder, hvor de to centraler kører nært beslægtede opgavetyper.

Undervisningsafdelingens arbejdsområde

Både Kommunedata og Datacentralen varetager undervisning af såvel brugere (offentlige forvaltning) som egne operatører, programmører og planlæggere samt ledere. Datacentralens undervisning administreres af centralens undervisningsafdeling bortset fra samarbejdskurser og samarbejdsorienterede lederkurser, der forestås af centralens personaleafdeling. Datacentralens eksterne undervisning styres af et udvalg bestående af undervisningschefen samt 2 andre ledere fra systemdivisionen.

Rammerne for Datacentralens interne undervisning er baseret på den statslige samarbejdsaftale, således at medarbejderne har mindst 50% medbestemmelse vedrørende deres egen uddannelse. Denne medbestemmelsesret effektueres gennem centralens uddannelsesudvalg, der er sammensat af ledere og medarbejdere. En del af centralens interne undervisning foregår på Datacentralen ved DC-instruktører, en del på centralen ved hjælp af eksterne lærere, og endelig deltager centralens medarbejdere i eksterne kurser såvel i indland som i udland. Det formodes, at såvel den interne som den eksterne undervisning i Kommunedata kører efter nogenlunde samme hovedretningslinier.

Selvom der er visse fællestræk indenfor de to centralers undervisningsområde, må der dog peges på, at forskellighederne er store, forårsaget af de foran beskrevne forhold vedrørende opgavetyper, driftsfilosofi, programmell etc. Datacentralen har som hovedregel kun een bruger for hvert system. Brugeren deltager ofte i planlægningsarbejdet og har derfor behov for at blive undervist i såvel planlægningsdiscipliner som brugen af systemerne.

Indenfor det kommunale område er det karakteristisk, at Kommunedata etablerer standardssystemer for en lang række brugere. Ifølge sagens natur kan kun en mindre del af disse deltage i det egentlige planlægningsarbejde. Hovedbehovet overfor brugerne må i denne situation være at gennemføre instruktioner i brugen af disse standardssystemer. Uanset forskellighederne må det skønnes, at en samlet undervisningsafdeling i tilfælde af en fusion vil kunne stille de nødvendige undervisningsfaciliteter til rådighed for de to nævnte brugertyper. Udover at trække på gensidige erfaringer vil der sandsynligvis næppe kunne påvises egentlige besparelser på disse områder.

For så vidt angår den interne uddannelse af edb-personale i f.eks. anvendelse af metoder, standards, driftsfilosofi, styresystemer m.v. vil denne uanset fusion eller anden form for samordning, jfr. foran, i en årrække være præget af de omtalte forskelligheder. Først når en standardisering er gennemført på disse områder, vil en fælles uddannelse have nogen mening.

Derimod må det skønnes, at en vis del af en generel lederuddannelse med fordel kan være fælles mellem de to centraler. Den del af lederuddannelsen, der ikke er almen, men omfatter instruktion i håndteringen af konkrete retningslinier, kontrolforanstaltninger, særlige ledelsesfunktioner etc. i takt med det ovenfor fremførte, vil dog stadig være forskellig i de to centraler. Datacentralen ser gerne, at der afholdes fælles lederkurser, som behandler helt generelle problemer.

Administrationsafdelingens område

Af de arbejdsområder, der hører under administrationsafdelingen har det hidtidige samarbejde mellem Kommunedata og Datacentralen hovedsagelig foregået på personaleområdet, og det er også på dette område, at et udbygget samarbejde bedst kan foregå. Samarbejdet kan bestå i udveksling af erfaringer og synspunkter omkring samarbejds-kurser, overenskomster, ansættelser og udveksling af forskellige statistikker. Det bemærkes, at medarbejderne på de to centraler er organiseret forskelligt, og man har derfor også forskellige overenskomster.

Et andet vigtigt område, hvor der kan ske et nærmere samarbejde mellem centralerne, er det sikkerhedsmæssige. På Datacentralen findes et "Råd for sikkerhed", der har den overordnede styring af alle sikkerhedsaspekter. Det er den enkelte afdeling, der har ansvaret for sikkerheden inden for sit område. Der kan etableres et samarbejde mellem centralerne omkring en lang række af sikkerhedsaspekterne.

Der skal peges på områder, hvor det formentlig vil tage en vis tid at etablere fælles systemer. Det gælder f.eks. kalkulationssystemer, faktureringsystemer etc. Forskellighederne her bunder i de anvendte, forskellige driftsfilosofier, opgaveløsninger etc. Desuden spiller den forskellige takstpolitik ind. Endelig skal der peges på de to centralers vidt forskellige regnskabssystemer og revisioner. Således offentliggøres væsentlige dele af rigsrevisionens beretning om Datacentralens virksomhed i statsrevisorernes årlige offentlige beretning. For de øvrige administrative funktioners vedkommende såvel personaleadministration, kasse og bogholderi som kantiner og lokaleadministration etc. vil en fusion utvivlsomt efter en overgangsperiode medføre økonomiske fordele.

På hele anlægsområdet kan der peges på en række forhold, hvor en samordning uden tvivl vil medføre fordele. Koordinerede anskaffelser af maskiner og andre driftsmidler såsom magnetbånd, disk, blanketter etc. må være nærliggende. Der bør ligeledes kunne opnås besparelser på lokaleområdet. Således har Datacentralen specialindrettede maskinlokaler til rådighed, som uden vanskeligheder vil kunne benyt-

tes af Kommunedata. Omvendt mangler Datacentralen kontorlokaler, som forekommer at kunne anskaffes i fællesskab med Kommunedata.

Konklusion

Det skønnes, at en fusion eller et udvidet samarbejde vil medføre fordele for de opgaver, hvor staten og kommunerne udnytter et fælles datagrundlag samt for de ensartede opgaver, begge parter løser uafhængig af hinanden. En øjeblikkelig omprogrammering eller anden tilpasning af de nuværende store opgaver er formentlig for bekostelig, hvorfor fordelene først vil vise sig i takt med fremkomsten af nye opgaver af denne karakter eller væsentlige ændringer i bestående opgaver.

Det må derfor være et hverv for samordningen, at der indledningsvis over en årrække indføres ensartede driftsfilosofier, programmeringssprog, dokumentationssystemer etc. Når dette er gennemført, bør samordningen for nye opgavers vedkommende påse, at disse løses i et samarbejde mellem de to centraler eller placeres der, hvor det alt taget i betragtning er mest hensigtsmæssigt. Uanset en evt. gennemførelse af standardiseringen vil visse samordningsbestræbelser utvivlsomt kunne gennemføres.

En egentlig samordning af de to centralers udviklings- og undervisningsafdelinger vil i første omgang kun medføre små eller ingen økonomiske fordele. Når en standardisering af de ovennævnte forhold har fundet sted, må der kunne forventes fordele. Indledningsvis vil dog de nedsatte ERFA-grupper kunne medføre en vis koordinering, men egentlig samordning kræver en række beslutninger på højt plan. De samme hovedsynspunkter må gælde for de foran omtalte administrative funktioner.

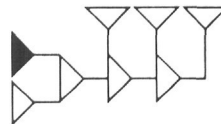
Afslutningsvis kan det konkluderes, at der må være en række fordele af såvel opgavemæssig som økonomisk karakter ved at gennemføre en koordinering af de omtalte aktiviteter. ERFA-grupperne alene er næppe tilstrækkelige til at sikre en gennemførelse af de ovenfor nævnte synspunkter. En koordinering af dette omfang, der her er tale om, må kræve beslutninger og løbende opfølgninger på højt plan.

WO/ÅK

B I L A G 3

Kommunedata I/S

Amtskommunernes og kommunernes edb-central

Edb-samordningsudvalget
 Administrationsdepartementet
 Holmens Kanal 20
 1060 København K.

HOVEDKONTORET
 Vester Søgade 10
 1601 København V
 Tlf.: (01) 15 57 00

KH/AJ

København, d. 24 apr 1978

Journal nr.: 6.4.2-466/78
 DIR

Vedr. redegørelse for samarbejdet mellem I/S Datacentralen af 19 59 og Kommunedata I/S.

- ./• Vedlagt fremsendes den i Administrationsdepartementets brev af 2 mar 1978, j.nr. 61.1-2, ønskede redegørelse.

Der redegøres dels for det hidtidigt forekommende samarbejde, dels for de områder, hvor et nærmere samarbejde efter Kommunedatas opfattelse vil kunne etableres eller videreudvikles.

For god ordens skyld erindres om, at der efter aftale med departementet ikke er redegjort for følgende samarbejdesområder:

- registre med personorienterede data
- konsulentfunktioner
- administrative funktioner (budget- og regnskabsforhold, lønstatistik m.v.).

idet disse områder, efter det oplyste, vil blive særskilt behandlet i samordningsudvalget.

Endelig skal det nævnes, at redegørelsen skal opfattes som Kommu-

111 0-4 +1 +1

AALBORG-CENTRALEN:
 Hadsundvej 184
 9100 Aalborg
 Tlf.: (08) 13 55 11

BRONDBY-CENTRALEN:
 Brøndbyøster Boulevard 22
 2650 Hvidovre
 Tlf.: (01) 75 45 11

FREDERIKSBERG-CENTRALEN:
 Slotsherrensvej 113
 2720 Vanløse
 Tlf.: (01) 71 85 11

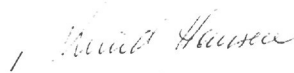
ODENSE-CENTRALEN:
 Grønlundsgade 13
 5100 Odense C
 Tlf.: (09) 13 83 68

ARHUS-CENTRALEN:
 Toldbodgade 22
 8100 Århus C
 Tlf.: (06) 13 20 00

nedatas administrative ledelses forløbige bidrag til en drøftelse af det fremtidige samarbejde. Det betyder, at redegørelsen ikke har været forelagt Kommunedatas politiske ledelse eller de kommunale foreninger.

Med venlig hilsen

Sv.Aa. Pedersen

Knud Hansen

Kortfattet redegørelse for eksisterende og muligt samarbejde med Datacentralen.

Indledningsvis skal fastslås, at Datacentralen og Kommunedata i flere år har haft et udmærket samarbejde og foretaget erfaringsudvekslinger på en lang række områder.

Virksomhederne yder begge data-service til den offentlige administration, og selvom der eksisterer forskelle, må en fortsættelse og udbygning af samarbejdet være naturligt og i høj grad muligt.

I det følgende redegøres der summarisk for det hidtidige samarbejde samt for hvilke områder et nærmere samarbejde efter Kommunedatas opfattelse med fordel kan etableres eller udbygges.

1. Materiel-anskaffelse

Som bekendt er der på Administrationsdepartementets foranledning for cirka 2 måneder siden nedsat en såkaldt erfa-gruppe med repræsentation fra Administrationsdepartementet, Datacentralen og Kommunedata. Kommunedata finder, at den informationsudveksling, der finder sted i dette forum, er meget værdifuldt.

Datacentralen og Kommunedata har ved en række lejligheder udvekslet vurderinger (rapporter) vedrørende materiel-anskaffelse. Vi finder, at denne udveksling er overordentlig nyttig, men det må samtidig konstateres, at både Datacentralen og Kommunedata i almindelighed foretager deres egen udredning med kendskab til det modtagne materiale.

En kontaktgruppe vedrørende minidatamater mellem Københavns kommunes edb-central, Datacentralen og Kommunedata har i et års tid arbejdet med problemer inden for dette område (anskaffelse, vurderingsmetoder for centrale- og lokale løsninger, uddannelse m.v.).

26 APR. 1978 ADM. DEPT. 611.0-4

Gruppens arbejde har resulteret i en betydelig erfaringsudveksling, bl.a. i form af rapporter. Samarbejdsmulighederne i fremtiden anses for store, idet et direkte engagement i hinandens udviklingsaktiviteter vil være en naturlig fortsættelse af det etablerede samarbejde.

Området kontraktforhold udgør et fælles problem. Datacentralen og Kommunedata må have en fælles interesse i at søge Administrationsdepartementets standardkontrakt anvendt i størst muligt omfang. Kommunedata kan for sin del anvende standardkontrakten, men kan ikke altid opnå accept af dette hos leverandøren.

Fællesindkøb af magnetbånd m.v. via Statens Indkøbskontor anses for et nyttigt samarbejde, som muligvis kan udbygges yderligere.

2. Basisprogrammell

Det kan konstateres, at Datacentralen og Kommunedata kører med forskelligt styresystem. Det er oplyst, at Datacentralen i stort omfang har udviklet eget basisprogrammel, hvilket betyder, at Datacentralen har en omfattende viden på dette område.

Kommunedata har fulgt standard-vejen (IBM), og vi planlægger at skifte styresystem fra VS1 til MVS i forbindelse med anskaffelse af næste generation af datamaskiner. Det betyder, at vi fortsat mener, at for os er benyttelsen af standard-basisprogrammel det mest hensigtsmæssige.

For kodesprogenes vedkommende benytter Datacentralen og Kommunedata henholdsvis cobol og PL/1. Kommunedata finder ikke, at det er en forudsætning for et betydeligt samarbejde, at der benyttes samme codesprog. Hertil kommer, at det vil være meget bekosteligt at ændre for den ene af parterne.

3. Dataoverførsel

Udveksling af data via magnetbånd mellem de to virksomheder fungerer uden praktiske vanskeligheder.

Tænkes der på linieforbindelse mellem edb-centralerne må det for Kommunedatas vedkommende konstateres, at en undersøgelse har givet det resultat, at en linieforbindelse mellem vore centraler ikke kunne sva-

re sig. En sådan linieforbindelse mellem Kommunedatas centraler og eventuelt Datacentralen vil næppe være aktuel før datanettet eksisterer.

Kommunedata må dog gøre opmærksom på, at et særligt problem vil opstå i det tilfælde, hvor Datacentralen ønsker at markedsføre on-line systemer til kommunerne.

4. Dokumentation

På dette område er der et ganske godt kendskab til virksomhedernes krav til dokumentation, bl.a. på baggrund af gensidig deltagelse i kurser, som har været afholdt.

Datacentralens og Kommunedatas faseopdeling i forbindelse med udvikling af systemer og hermed krav til dokumentation har tidligere lignet hinanden mere end tilfældet er i dag. En væsentlig årsag til denne udvikling må søges hos brugerne, idet grænsefladen mellem edb-central og brugere, især som følge af brugerkrav, ikke er ens for de to virksomheder.

Denne historiske udvikling kan næppe siges at følge en "naturlov", hvorfor Kommunedata vil finde et tættere samarbejde på dette område hensigtsmæssigt.

5. Metoder

På dette område har samarbejdet indtil nu været meget beskedent, men en større grad af erfaringsudveksling vil være hensigtsmæssig.

6. Personale

Kommunedata har med sin nye organisation fundet det mest hensigtsmæssigt med en applikationsorienteret opdeling i udviklingscentre, der dog hver for sig opererer med en konstruktionspulje. Samarbejdsmulighederne må her undersøges nærmere.

På uddannelsessiden kan det konstateres, at konstruktøruddannelsen er forskellig, men der er **dog** et gensidigt kendskab til kurserne, som **virksomhederne hver for sig har etableret.**

Edb-operatører uddannes traditionelt af IBM, men systemprogrammørområdet vil være relevant at undersøge, bl.a. fordi der kunne være en økonomisk fordel i fælles uddannelse.

Lederuddannelse kan opfattes som et fælles problem, som bør undersøges nærmere.

Samarbejdet inden for uddannelsesområdet kan formentlig med fordel udbygges ved en mere formaliseret erfaringsudveksling.

7. Materiel (pulje)

Kommunedata har en meget høj grad af kompatibilitet mellem sine centraler ud fra hensynet til driftsafvikling og maskin-backup. Det må imidlertid konstateres, at backup-muligheden på andre centraler kun har været benyttet i meget ringe omfang.

Kompatibiliteten mellem Datacentralen og Kommunedata er stor nok til at maskinerne teknisk kan fungere som gensidig backup, men det kan konstateres, at behovene indtil nu har været små.

Af Kommunedatas virksomhedsundersøgelse fremgår, at der ikke - udover en sammensmeltning af de to sjællandske centraler - kan opnås yderligere stordriftsfordele ved en stærkere koncentration af produktionskapaciteten. Det betyder, at edb-produktionen vil finde sted i Aalborg, Odense og København (samt for sygehusenes vedkommende i Århus).

Den reservekapacitet, som det - hos begge virksomheder - er nødvendigt at operere med af hensyn til etablering af nye lovbundne opgaver, spidsbelastningsperioder m.v. kan formentlig kun betragtes som et område, hvor en begrænset marginal fordel eventuelt kan opnås.

For det decentrale udstyrs vedkommende må det antages, at en undersøgelse af mulighederne for besparelser ved en eller anden form for fælles indkøb m.v. vil være relevant.

8. Brugerprogrammel

Idet de store registersystemer lades ude af betragtning må den resulterende fællesmængde (restgruppe) anses for ret beskeden, men en nærmere analyse vil tydeliggøre mulighederne for et nærmere samarbejde.

De nyere områder som journalisering og tekstbehandling var måske områder som burde angribes som fælles problem.

9. Sikkerhed

Der tænkes i denne forbindelse alene på den fysiske sikkerhed.

Det ville forekomme naturligt, hvis opfyldelsen af kravene til den fysiske sikkerhed var ens. Dette er imidlertid ikke tilfældet, selv om Datacentralens erfaringer er benyttet i forbindelse med Kommunedatas planlægning af byggeri i Odense og København.

Ved indførelsen af det fysiske sikkerhedssystem i Kommunedatas centraler, bl.a. med opdeling i sikkerhedszoner, har kendskab til Datacentralens system været af stor værdi.

Økonomi

Til belysning af størrelsesordenen af de økonomiske faktorer, der er tale om at samordne i forbindelse med Datacentralens og Kommunedatas aktiviteter, kan anføres nedestående informationer vedrørende centralernes indtjening, lønomkostninger, maskinomkostninger og anlægsaktiviteter.

a. Indtjening

Datacentralens og Kommunedatas samlede indtjening i forbindelse med udførelse af edb-opgaver var i 1978 henholdsvis 235 mio.kr. og 262 mio.kr. - ialt 497 mio.kr.

Af dette beløb er især indtjeningen stammende fra opgaver af fælles statslig og kommunal natur interessant.

For Datacentralens vedkommende kan indenfor denne opgavekategori nævnes skattesystemerne og CPR-opgaven samt SCR- og SCL-opgaverne. For Kommunedatas vedkommende kan nævnes økonomisystemet, lønnings-systemet, skattesystemet, ejendomsskattesystemet, folkeregistersystemet samt SIP-systemet.

Indtjeningen fra disse "samordningsopgaver" udgør ca. 250 mio.kr./år.

b. Lønomkostninger

De samlede lønomkostninger for Datacentralen og Kommunedata var i 77/78 henholdsvis 126 mio.kr. og 107 mio.kr., ialt 233 mio.kr.

c. Maskinomkostninger

For maskinomkostningernes vedkommende udgør de årlige lejeomkostninger på Datacentralen og Kommunedata henholdsvis ca. 55 mio.kr. og 60 mio.kr. ialt ca. 115 mio.kr. i 77/78.

Omregnet til købsværdi modsvares denne lejeværdi af ca. 330 mio.kr.

Det bemærkes, at begge centraler som hovedregel lejer udstyr, men at købt udstyr dog findes på begge centraler.

d. Anlægsaktiviteter

Datacentralen har i 1974 ibrugtaget et nyt bygningskompleks i Valby. Anskaffelsesprisen for bygningen var på ibrugtagningstidspunktet ca. 165 mio.kr. incl. belåningsomkostninger.

Med udgangen af 1978 er bygningen for så vidt angår kontor- og lagerfaciliteter fuldt udnyttet, og en løsning af dette problem må antages at være etablering af yderligere kontor- og lagerfaciliteter i Valby.

En sådan udvidelse må overslagsmæssigt forventes at beløbe sig til ca. 30 mio.kr.

Også Kommunedata planlægger byggeaktiviteter. Disse forventes opstartet i 1979.

I Københavnsområdet (Ballerup) og Odense har Kommunedata i 1976/77 købt byggegrunde for henholdsvis ca. 15 mio.kr. og ca. 3 mio.kr. Ballerupgrunden er indkøbt med henblik på opførelse af en nybygning, der kan huse en sammenlægning af Kommunedatas nuværende driftscentre i Brøndbyøster og på Frederiksberg, idet man søger at realisere en rationaliseringsgevinst

gennem en fusionering af sine aktiviteter i København, - dog holdes hovedkontoret og visse udviklingscenteraktiviteter udsn for sammenlægningen.

Grunden i Odense er indkøbt med henblik på opførelse af erstatningsbyggeri for den eksisterende Odense-central.

Gennemføres de planlagte anlægsinvesteringer, vil det indebærer omkostninger på ialt 165 mio.kr. (1978-priser) fordelt med 125 mio.kr. til Ballerup-byggeriet og 40 mio.kr. til Odense-byggeriet. Begge beløb antages efter det foreliggende at være excl. belåningsomkostninger.

Hertil kommer, at Kommunedata pr. 1. oktober 1977 har disponeret 6,4 mio.kr. af sin byggefond til den udbygning af Ålborg-centralen, der pågår i øjeblikket.

